

پیوندهای نماز

محسن قرائتی

بسم الله الرحمن الرحیم

پیوند های نماز

نویسنده:

محسن قرائتی

ناشر چاپی:

ستاد اقامه نماز

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

پیوندهای نماز

مشخصات کتاب

سرشناسه : قرائتی، محسن، ۱۳۲۴ -

عنوان و نام پدیدآور : پیوندهای نماز/ محسن قرائتی.

مشخصات نشر : تهران: ستاد اقامه نماز، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری : ۱۴۴ ص.؛ ۱۴×۲۱ س‌م.

شابک : ۲۰۰۰۰ ریال۹۷۸-۹۶۴-۵۳۷-۰۵۵-۶ : ؛ ۲۰۰۰۰ ریال (چاپ چهارم) ؛ ۳۰۰۰۰ ریال (چاپ هفتم)

وضعیت فهرست نویسی : فاپا

یادداشت : پشت جلد به انگلیسی: Mohsen Gharaati. Prayer links.

یادداشت : چاپ قبلی: مرکز فرهنگی درسهایی از قرآن : ۱۳۹۰.

یادداشت : چاپ چهارم

یادداشت : چاپ پنجم.

یادداشت : چاپ هفتم: تابستان ۱۳۹۲.

یادداشت : کتابنامه: ص.۱۳۷-۱۴۴؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع : نماز

موضوع : نماز -- جنبه‌های قرآنی

موضوع : نماز -- احادیث

شناسه افزوده : ستاد اقامه نماز

رده بندی کنگره : BP۱۸۶/ق۴پ۹ ۱۳۹۱

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۵۳

شماره کتابشناسی ملی : ۲۸۲۹۲۸۱

مقدمه

الحمدلله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا و نبینا محمد و آله الطاهرین

در رمضان سال ۱۳۸۹ با جمعی از دوستان طلبه در مشهد بودیم و برای امور تبلیغی و انتقال تجربه‌ها و مهارت‌ها، روزی چند ساعت گفتگو داشتیم.

روزی موضوع بحث ما، پیوندهای نماز بود و تعدادی از این پیوندها را که پیشتر یادداشت کرده بودم گفتم و تعدادی را هم دوستان در آن جلسه گفتند. متوجه شدیم که گویا نماز یک نقشه جامع اسلامی است که با همه چیز پیوند خورده است. گویا طراح و مهندس نماز همه چیز را در نظر گرفته و نماز را به گونه‌ای طراحی کرده که حتی برای بنده که نیم قرن در لباس روحانیت و در حوزه‌ها و دانشگاه‌ها و جامعه و صدا و سیما بوده‌ام، تازگی داشت و لذا این پیوندها را مجدداً بازبینی و تکمیل نموده و برای چاپ آماده کردم.

سیمای نماز

نماز عبادتی است که بر انبیاء پیشین نیز واجب بوده است. در روایات نماز به نور، برهان، چراغ، منهاج انبیاء، عمود دین، قیم دین، رأس الامر، اصل اسلام، پرچم ایمان، سیمای دین، بهترین اعمال، ملت و آیین، بهترین وسیله توسل، محبوبترین اعمال، نور چشم پیامبر(ص)، اول واجب دین برای انسان، اول چیزی که باید به تازه مسلمانان آموزش داد، اول چیزی که در قیامت مورد محاسبه قرار می‌گیرد، آخرین وصیت پیامبر(ص)، آنچه باید بیشترین همت صرف آن شود، وسیله نجات از آتش قیامت، میزان اعمال، باقیات الصالحات توصیف شده است که تمامی این تعبیرات متن روایات ائمه اطهار(ع) می‌باشد.

و در روایتی دیگر می‌خوانیم که برای نمازگزار آثاری است از جمله؛ محبوبیت نزد فرشتگان، برکت رزق، وسیله طرد شیطان، راحتی بدن، سلاحی علیه کافر، مستجاب شدن دعا، توشه قیامت، شفیع برای ملك الموت، انس در قبر، جواب نکیر و منکر است.

همچنین نماز در قیامت برای سر مؤمن تاج، برای صورتش نور، برای پایش عبور از صراط، برای بهشت کلید و برای حورالعین مهریه است و در حدیثی دیگر می‌خوانیم برای میزان سنگینی و برای خدا رضایت می‌باشد. هر کس نماز را اقامه کند، دین را اقامه کرده و هر کس نماز را رها کند، دین را رها کرده است.

و در روایات می‌خوانیم که پیامبر اکرم فرمودند: کسی که نماز را ترک کند، خداوند عملش را حبط می‌کند. امام صادق(ع) در ذیل آیه (فقه حبط) فرمودند: از مصادیق آیه آن است که انسان بدون بیماری و اشتغال نماز را رها کند.

در روایات بسیار دیگر از منابع شیعه و اهل سنت می‌خوانیم: کسی که نماز را عمداً ترک کند از مکتب اسلام خارج است. «مَنْ تَرَكَ الصَّلَاةَ مُتَعَمِّداً فَقَدْ بَرِئَ مِنْ ذِمَّةِ اللَّهِ وَ ذِمَّةِ رَسُولِ اللَّه»

از نظر آمار احادیث شیعه و سنی، هیچ یك از موضوعات و واجبات دین به اندازه نماز روایت و حدیث ندارد.

۱.پیوند نماز با تاریخ

نماز مخصوص اسلام نیست زیرا به گفته قرآن قبل از اسلام، حضرت عیسی نیز مأمور به نماز بود. قرآن از زبان او می‌فرماید: «وَ أَوْصانی بِالصَّلاة» یعنی خدا مرا به نماز سفارش کرد. چنانکه قبل از او حضرت موسی و قبل از او حضرت شعیب و قبل از او نیز حضرت ابراهیم مأمور به اقامه نماز بودند.

با این حساب نماز هم با تاریخ گذشته پیوند دارد و هم با تاریخ آینده یعنی زمانی که امام زمان(عج) ظاهر شود، حضرت عیسی از آسمان به زمین آمده و پشت سر ایشان نماز می‌خوانند.

از این رو بر هر یك از مسلمانان واجب است که نماز را به نسل بعد از خود که تاریخ سازان آینده هستند، آموزش دهند.

۲.پیوند نماز با جغرافیا

نماز تنها مخصوص زمینیان نیست زیرا قرآن کریم در آیات بسیاری از سجده و تسبیح و قنوت فرشتگان در اوج آسمان‌ها، یونس در عمق دریا، نوح در روی آب، ابراهیم در بیابانهای بی آب و گیاه مکه و انبیاء الهی در مناطق مختلف سخن به میان آورده است.

از طرفی وجوب نماز در خانه، مسجد، مسافرت، کشتی، هواپیما، فرودگاه و بنادر نشانه آن است که نماز با همه زمین‌ها و مناطق و جغرافیا گره خورده است و اختصاص به مکان یا منطقه خاصی ندارد.

۳.پیوند نماز با خورشید

طلوع، غروب و دلوک خورشید یک نوع زمان بندی طبیعی، همگانی و همه جایی برای اقامه نماز است. اولین فرصت برای نماز صبح، فجر و آخرین فرصت آن، طلوع شمس و اولین فرصت نماز ظهر، دلوک شمس و آخرین فرصت برای نماز عصر نیز غروب خورشید است.

«دلوک» هنگامی است که خورشید از وسط آسمان رو به مغرب میل می‌کند که زوال نامیده می‌شود و وقت نماز ظهر و عصر است. آیه «غَسَقِ اللَّیلِ» بیانگر وقت نماز مغرب و عشاست که تاریکی، فراگیر می‌شود.

۴. پیوند نماز با ماه

اقامه نماز عید فطر با دیدن ماه شوّال است و همچنین اوقات نمازهای اول نیمه و یا آخر ماه را باید از طریق شکل‌های متفاوتی که برای ماه است شناسائی کنیم.

۵.پیوند نماز با ستاره ها

در تشخیص قبله نماز از ستاره‌ها استفاده می‌شود. کسانی که در بیابان و جاده سفر می‌کنند و یا در کشورهای خارجی زندگی می‌کنند، بوسیله ستاره‌ها می‌توانند جهت‌های جغرافیایی و همچنین جهت قبله را تشخیص دهند.

۶.پیوند نماز با آب

پیوند نماز با آب بر کسی پوشیده نیست زیرا طهارت بدن و لباس و غسل و وضو در شرایط عادی، شرط صحت نماز است. آب مظهر حیات و پاکی است و وضو گرفتن قبل از هر نماز نیز تأکیدی بر حیات معنوی انسان و پاکی او دارد.

۷.پیوند نماز با خاک و زمین

در شرایطی که آب در دسترس نیست و یا برای سلامتی انسان ضرر دارد، باید با خاک تیمم کنیم. خاک نیز از جمله مطهرات است و موجب طهارت جسم و روح انسان می‌شود. علاوه بر آن، در هر نماز باید بر زمین و خاک پاک سجده کنیم.

حضرت علی (ع) در حدیثی می‌فرمایند: تأویل سجده اول آن است که از خاک بوده‌ایم و سر برداشتن از آن یعنی از همین خاک بیرون آمده‌ایم و سجده دوم رمز آن است که با مرگ وارد خاک می‌شویم و سر برداشتن از سجده دوم رمز آن است که در قیامت از همان خاک بیرون می‌آیم.

۸.پیوند نماز با آسمان

در روایات سفارش شده بهتر است که بعضی نمازها در زیر آسمان خوانده شود، مانند نماز عید قربان، عید فطر، نماز باران و نماز روز عرفه و شاید این رمزی باشد که انسان خود را از قید و اسارت تنگناها و محدودیت‌ها خارج ساخته و در فضای بزرگتری به خالق بی نهایت هستی توجه کند.

۹.پیوند نماز با سلامتی

اگر وضو و غسل برای بدن ضرر دارد، تیمم می‌کنیم.

اگر آب تمیز و پاکیزه برای وضو وجود نداشت، تیمم می کنیم.
اگر ایستادن در حال نماز مشکل بود یا ضرر داشت، می‌توانیم بنشینیم.
اگر نشستن ضرر داشت، می‌توانیم در حال خوابیده نماز بخوانیم.
اگر جان انسان در شرایط جبهه و جنگ در خطر بود، شکل و شیوه نماز تغییر می کند.

۱۰.پیوند نماز با نظافت

اگر لباس انسان از نظر شرعی پاک باشد ولی نظیف و تمیز نباشد، نماز در آن لباس قابل قبول نیست، گرچه رفع تکلیف می کند، یعنی کثیفی لباس مانع قبولی و عروج نماز است و لذا در نماز علاوه بر طهارت، نظافت و تمییزی بدن و لباس و محل برپایی نماز مورد توجه است.
در روایات می‌خوانیم که امام حسن(ع) بهترین لباسش را برای نماز می‌پوشید و در دیگر روایات بر اموری همچون شانه زدن، لباس سفید پوشیدن، به همراه داشتن زینت، مسواک کردن و معطر بودن سفارش شده است.
در تاریخ آمده است که محل سجده امام صادق(ع) از بوی عطر ایشان شناخته می‌شد و از ایشان روایت شده است که بوی خوش پاداش نماز را بیش از ۷۰ برابر می کند.

۱۱.پیوند نماز با نشاط

اسلام سفارش می کند که با آب سرد وضو بگیرید و پاداش کسی که آب وضو را خشک نکند، ۳۰ برابر قرار داده شده است. این مطلب شاید به خاطر آن باشد که هرچه آب سرد روی پوست بماند، نشاط انسان بیشتر می‌شود.
در حدیث می‌خوانیم که امام رضا (علیه السلام) فرمودند: یکی از فواید وضو ایجاد نشاط و آمادگی روحی است. در حدیث دیگر می‌خوانیم که افراد با وضو نیز وضوی خود را تجدید کنند که وضو روی وضو، نورٌ عَلَی نور است.
و در قرآن می‌خوانیم نماز افراد منافق همراه با کسالت است: «وَ إذا قامُوا إلَی الصَّلاۃِ قامُوا کُسالی».
امیرالمومنین(ع) در این رابطه فرمودند: «لَا یقُومَنَّ أَحَدُکُمْ فِی الصَّلَاۃِ مُتَکَاسِلًا وَ لَا نَاعِسا» در حال کسالت و خواب‌آلودگی به نماز نایستید. در دعاها و مناجاتها می‌خوانیم که خدایا پناه می‌برم به تو از عبادت با کسالت و بدون نشاط.
تأخیر نماز از اول وفت در حالاتی که مانع نشاط و حضور قلب و توجه او می‌باشد، جایز است.

۱۲.پیوند نماز با ادب

امام صادق(ع) فرمودند: بعضی در نماز با خداوند آنگونه سخن می گویند و نماز می‌خوانند آنگونه نماز می‌خوانند که اگر با همسایه خود آنگونه سخن گویند، او، قبول نمی کند و این خود نوعی بی ادبی در نماز است.
همچنین در نماز جماعتِ باید نسبت به امام جماعت ادب کنیم، جلو او نایستیم، هنگامی که او مشغول قرائت است ساکت باشیم و صدایمان در ذکرها، بلندتر از صدای او نباشد.

۱۳.پیوند نماز با آرامش روانی

قرآن می‌فرماید: انسان کم ظرفیت و ناآرام است و همین که با تلخی و شرّ برخورد کند، جیغ و فریاد می کند: «إِنَّ الْانسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا وَ إِذَا مَسَّهُ الخَیرُ مَنُوعًا» و سپس می‌فرماید: «إِلَّا الْمُصَلِّینَ» یعنی تنها اهل نمازند که به خاطر اتصال به قدرت خدا،

توکل بر او، استمداد از او، پناه بردن به او، صبر و تحمل برای رضای او به ریسمان محکمی چنگ می‌زنند و جلوی اضطراب خود را می گیرند.

همه اضطراب‌ها و ناهنجاری‌های روحی و روانی و کمبودهای معنوی، با نماز تقویت و درمان می‌یابد. قرآن عوامل آرامش انسان را ایمان، عمل صالـح، نماز و زکات می‌دانـد و می‌فرماید: « إِنَّ الَّذین آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحاتِ وَ أَقامُوا الصَّلاةَ وَ آتَوُا الزَّكاةَ... لا خَوْفٌ عَلَيهِمْ وَ لا هُمْ يحْزَنُونَ»

۱۴.پیوند نماز با بهشت و دوزخ

در حدیث می‌خوانیم: «مفتاح الجنهٔ الصلاهٔ» یعنی نماز کلید بهشت است.

در قرآن می‌خوانیم: بهشتیان از دوزخیان می‌پرسـند چه چیزی شـما را به جهنم روانه کرد؟ پاسـخ می‌دهند: ما پایبند نماز نبودیم و به گرسـنگان بی اعتنا بودیم و مثل افراد بی اراده، به هر سازی می‌رقصیدیم و قیامت را تکذیب می کردیم: «قَالُواْ لَمْ نَکُ مِنَ الْمُصَلِّينَ وَ لَمْ نَـکُ نُطْعِمُ الْمِسْـكِينَ وَ كُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخائضِـينَ وَ كُنَّا نُكَـذِّبُ بِيوْمِ الـدِّينِ». در این آیات یکی از عوامل ورود به دوزخ را ترک نماز می‌یابیم.

۱۵.پیوند نماز با علم و دانش

پیامبر اسلام(ص) فرمودند: دو رکعت نماز عالم، از هفتاد رکعت نماز جاهل بهتر است.

۱۶.پیوند نماز با اخلاص

شرط عبادت وجود اخلاص است. عبادتی که اخلاص نـدارد مثل لامپی است که برق نـدارد. قرآن می‌فرماید: «وَ ما أُمِرُوا إِلَّا لِيعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِـينَ لَهُ الـدِّينَ حُنَفـاءَ وَ يقيمُوا الصَّلاـهٔ» یعنی مردم سـفارش شده‌انـد به اینکه مخلصـانه بنـدگی کرده و نمـاز به پای دارنـد. خداونـد در جایی دیگر به پیامبرش می‌فرماید: نه تنها نماز و عبادات، که مرگ و حیات تو هم باید برای پرودگار عالمیان باشد: «قُلْ إِنَّ صَلاتی وَ نُسُكی وَ مَحْیای وَ مَماتی لِلَّهِ رَبِّ الْعالَمین».

۱۷.پیوند نماز با اخلاق اسلامی

قرآن می‌فرمایـد: لقمـان در کنـار سـفارش بـه نمـاز، پسرش را به چنـد چیز دیگر نیز سـفارش کرده است: «يـا بُنَی أَقِمِ الصَّلاـهَٔ وَ أْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَ انْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ اصْبِرْ عَلى ما أَصابَكَ وَ لَا تُصَـعِّرْ خَـدَّكَ لِلنَّاسِ وَ لَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا» که از این چند آیه اسـتفاده می‌شود آن چه به نمـاز جلوه می‌دهـد و نمـاز را پر جـاذبه می کنـد امر به معروف و نهی از منکر، صـبر و تحمـل سـختی‌ها، تواضع و فروتنی، اعتدال در زندگی و گفتگوی نرم می‌باشد.

آری کسانی که نماز می‌خواننـد ولی نسبت به معروف‌ها و منکرها در جامعه بی تفاوتنـد، یا نماز می‌خواننـد ولی افرادی زودرنج یا متکبر و غیر متعادل می‌باشـند و با صدای بلند سبب رنجش دیگران می‌شوند، نمی‌توانند دیگران و حتی فرزندان و وابستگان خود را به نماز دعوت کنند زیرا مردم نماز او را دور از یک اخلاق صحیح و اسلامی می‌دانند.

۱۸.پیوند نماز با میراث فرهنگی

قرآن به کسـانی که برای حـج و عمره به مکه می‌رونـد، سـفارش کرده که بعـد از طـواف، پشت مقـام ابراهیم(ع) نمـاز بخواننـد: «وَ اتَّخِذُوا مِنْ مَقامِ إِبْراهِيمَ مُصَـلًّى». مقام ابراهیم، سنگی است که حضرت ابراهیم روی آن ایستاد و پایه‌های کعبه را بالا برد. این سنگ

امروزه در محفظه‌ای شیشه‌ای در کنار خانه خداست.

۱۹.پیوند نماز با زمان بندی

قرآن، نماز را واجب موقوت خوانده است: «کِتاباً مَوْقُوتاً» یعنی واجبی دارای وقت و زمان مشخص. نماز دارای برنامه زمانی مشخص و معین است و آغاز نماز آن در هر صبح و ظهر و شام براساس اوقات طبیعی تعیین گردیده است. این آموزه دینی، انسان را به یک فرد وقت شناس، برنامه ریز و منظم تبدیل می کند.

۲۰.پیوند نماز با پایداری

آن چه به ایمان ارزش می‌دهد، تداوم و استمرار آن است و از ایمان و توجهات لحظه‌ای که انسان به هنگام خطر پیدا می کند انتقاد شده است. قرآن بارها می‌فرماید: گروهی همینکه در دریا گرفتار موج می‌شوند، خالصانه دعا می کنند، اما هنگامی کشتی آنان به ساحل می‌رسد، خدا را فراموش می کنند « فَإِذا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذا هُمْ يشْرِكُون»
قرآن از کسانی ستایش می کند که نسبت به نماز پایدارند: «الَّذينَ هُمْ عَلى صَلاتِهِمْ دائِمُون».
امام صادق(ع) فرمودند: بهترین اعمال نزد خداوند، با دوام ترین آنهاست، اگرچه کم باشد: «أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مَا دَاوَمَ الْعَبْدُ عَلَيهِ وَ إِنْ قَلَّ»

۲۱.پیوند نماز با جبران گذشته‌ها

اگر نمازی قضا شد یا سجده‌ای یا تشهدی فراموش شد، باید آن گونه که در رساله مراجع آمده است، جبران شود و این یک درس است که می‌توان فراموش شده‌ها و تلف شده‌ها را جبران نمود. اگر در کاری نقصی پیدا شد، نباید دلسرد و ناامید گشت، بلکه باید به انسان فرصتی داده شود تا کمبودها را جبران کند، همان گونه که برای گناهان، راه توبه باز است.
امام سجاد (ع) در دعای مکارم الاخلاق می‌فرماید: خدایا تو برای هر کاری که تلف شده است جایگزینی داری: «وَ عِنْدَكَ مِمَّا فَاتَ خَلَفٌ» و برای کارهای فاسد راه اصلاح گشوده‌ای: «وَ لِمَا فَسَدَ صَلَاحٌ» و برای کارهایی که نمی‌پسندی راه تغییر قرار داده‌ای: «وَ فِيمَا أَنْكَرْتَ تَغْيِيرٌ».

۲۲.پیوند نماز با تنوع

در نمازهای واجب و مستحب تنوع بسیار می‌بینیم؛ در انتخاب سوره، مقدار ذکر، تعداد رکعات مانند نماز یک رکعتی (نماز وتر)، دو رکعتی (نماز صبح و نمازهای مستحبی)، سه رکعتی (نماز مغرب)، چهار رکعتی (نماز ظهر و عصر و عشاء)، گاهی با پنج رکوع (نماز آیات)، گاهی با پنج قنوت (نماز عیدین)، گاهی با تکرار سوره (نماز وحشت)، گاهی بدون وضو و غسل (نماز میت)، گاهی بدون سوره توحید و گاهی با ۱۰۰۰ سوره توحید در یک رکعت (نماز شب عید فطر). برای بعضی از روزها نماز مخصوص آمده است. هریک از امامان معصوم ما نمازی مخصوص داشته‌اند. در این موضوع کتاب‌هایی نوشته شده و چند صد نوع نماز جمع آوری شده است.

۲۳.پیوند نماز با کیفیت و کمیت

قرآن در ابتدای سوره مومنون می‌فرماید: رستگاران واقعی کسانی هستند که در نماز خشوع داشته باشند، که این نشانه کیفیت در انجام نماز است. در آیات دیگر می‌فرماید: «وَ اذْکُرُوا اللَّهَ کَثِیراً لَعَلَّکُمْ تُفْلِحُون» یعنی بسیار یاد خدا کنید و ناگفته پیداست که نماز یاد خداست: «أَقِمِ الصَّلاةَ لِذِکْرِی» و این نشان دهنده کمیت در نماز است.

۲۴.پیوند نماز با پرهیزکاری و تقوا

پرهیز از خوردن، آشامیدن، قهقهه، به اطراف نگاه کردن، سخن گفتن، باطل کردن وضو، گریه برای مصائب دنیوی و سایر اموری که در رساله مراجع تقلید آمده، نمونه‌هایی است از اموری که باید نمازگزار از آنها پرهیز کند.
به عبارت دیگر اگر پرهیز از خوردن و آشامیدن در یک ماه روزه رمضان است در هر شبانه روز باید این نوع پرهیزها را در دقایقی تمرین کنیم همانگونه که زائران خانه خدا مادامی که در لباس احرام هستند، باید از بسیاری امور پرهیز کنند و این پرهیزها یک تقوا و تمرین عملی است که در کنار سفارش به تقوا، در تربیت انسان آثار محسوسی دارد.

۲۵.پیوند نماز با دیگر اعمال

در اذان نماز می گوییم: «حَی عَلَی خَیرِ الْعَمَل» بشتابید به سوی بهترین عملها. بنابراین نماز، بهترین عمل است، الگوی همه اعمال باشد یعنی ببینیم در نماز چه ظرافتهایی از قبیل اخلاص، طهارت، انجام به وقت، حضور قلب، حضور در جماعت، رهبری یک عالم عادل، حفظ حقوق دیگران، حفظ جان و مال، لقمه حلال، تلاوت قرآن، پذیرفتن رهبری آسمانی، انجام فعالیت بدنی در بهترین لباس و عطر و شانه، و صدها نکته دیگر نهفته است که آن را الگوی همه اعمال، خود قرار دهیم.
هرگاه تصمیم بگیریم تمام کمالاتی را که در نماز نهفته است در تمام کارهای خود تزریق کنیم، آن وقت همه کارهای ما خیر العمل خواهد شد و آنگاه است که ما هم برای دیگر مردمان الگو خواهیم شد: « وَ اجْعَلْنا لِلْمُتَّقینَ إِماماً».

۲۶.پیوند نماز با دوستی خدا

عصر تاسوعا، دشمن قصد حمله داشت اما امام حسین (ع) فرمودند جنگ را به فردا موکول کنید، زیرا من امشب می‌خواهم نماز بخوانم. سپس فرمودند «انی احب الصلوه» یعنی من نماز را دوست دارم. چنین نمازی بالاتر از آن نمازی است که ما به خاطر فرار از جهنم می‌خوانیم. او نماز را به خاطر عشق به خدا می‌خواند، نه از ترس دوزخ و نه به طمع بهشت.
علاقه عمیق حضرت علی(ع) به نماز بود که تیر از پای او کشیدند و متوجه نشد. چنانکه اگر بچه‌ای به استخر بیفتد،، علاقه مادر او را وادار می کند که حتی اگر زمستان است و شنا نمی‌داند، خود را به استخر افکند تا بچه را نجات دهد.

۲۷.پیوند نماز با استقرار و آرامش

یکی از شرایط نماز آن است که مکان نمازگزار، دچار تزلزل و اضطراب و لغزندگی و شیب تند نباشد. زیرا نمازگزار استقرار و آرامش نیست و هر لحظه در معرض لغزندگی است.

۲۸.پیوند نماز با آموزش

نمازگزاران باید احکام نماز را آموزش ببینند و دانستن احکام نماز بر هر مسلمانی واجب است. چه بسیارند افرادی که به خاطر

ندانستن احکام مدتها عبادت می‌کنند ولی کارشان باطل است. و به قول قرآن کریم: «عامِلَةٌ ناصِبَةٌ تَصْلی ناراً حامِیةً» یعنی کار کرده‌اند و خود را به سختی انداخته‌اند، اما به خاطر نداشتن اخلاص یا ندانستن شیوه کار، گرفتار دوزخ می‌شوند. همچون کسانی که بدون پروانه در مکانهای غیرمجاز ساختمانی بنا می‌کنند که هم هزینه کرده‌اند و هم دولت خانه آنها را خراب نموده و جریمه می‌کند. کوتاهی سخن آنکه باید نماز و احکام آن را یاد بگیریم و بر والدین و معلمان و علماء واجب است که احکام ضروری را به دیگران بیاموزند.

۲۹.پیوند نماز با اولیای خدا

از اینکه به ما سفارش شده در حرم پیامبر و امامان معصوم(ع) جلوتر از قبر آن بزرگواران نماز نخوانیم و در صورتی که نماز خواندن، نوعی بی احترامی به آنان باشد، نماز اشکال دارد، می‌فهمیم که احترام به اولیاء الهی، حتی در نماز لازم است.

۳۰.پیوند نماز با آماده سازی

انجام نماز، مقدماتی چون طهارت بدن و لباس، وضو و در بعضی موارد، غسل گفتن اذان و اقامه دارد و این بسترها برای آماده سازی نماز لازم است. همانگونه که ورزشکاران قبل از ورزش رسمی، تمریناتی دارند و هواپیما نیز قبل از پرواز مقداری در باند حرکت می‌کند، در روایات آمده که رسول خدا صلی اللّه علیه و آله، قبل از نماز شب آیات آخر سوره آل‌عمران را می‌خواند و سفارش شده است که ما نیز این آیات را بخوانیم: «إِنَّ فِی خَلْقِ السَّماواتِ وَ الْأَرْضِ وَ اخْتِلافِ اللَّیلِ وَ النَّهارِ لَآیاتٍ لِأُولِی الْأَلْبابِ».

۳۱.پیوند نماز با سرعت و سبقت

بر خلاف جمله معروفی که می‌گویند: عجله کار شیطان است، در انجام کارهای خیر، سرعت و سبقت سفارش شده است داشته باشند و قرآن با جمله «فَاسْتَبِقُوا الْخَیرات»، «سارِعُوا إِلی مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّکُم» و «فَاسْعَوْا إِلی ذِکْرِ اللَّه» مومنین را به شتاب در امور خیر و به خصوص در عباداتی مثل نماز سفارش کرده است. جملات حی علی الصلوة، حی علی الفلاح، حی علی خیرالعمل در اذان، مردم را به شتاب در نماز دعوت می‌کند.

۳۲.پیوند نماز با تلاش برای رفع موانع

نماز در هیچ شرایطی تعطیل بردار نیست و نمی‌توان از زیر بار آن شانه خالی کرد، بلکه در هر شرایطی لازم است اقامه شود. در حال سلامت یا بیماری ایستاده یا نشسته یا خوابیده بنابراین باید برای هر یک از شرایط و واجبات آن تلاش کرد و موانع را برطرف نمود چون هیچ مشکلی مانع از انجام چنین فریضه‌ای نمی‌شود. در سفر باید تلاش شود برنامه سفر به گونه‌ای تنظیم شود که نماز ضایع نشود.

۳۳.پیوند نماز با معراج

همانگونه که در معراج، پیامبر از زمین جدا شد، در نماز نیز باید انسان از مادیات جدا شده و به مبدا معنویات یعنی خالق هستی توجه کند.

از خوردن و آشامیدن جدا شود، از همسر و فرزند جدا شود، از خواب و استراحت جدا شود، تجارت و داد را رها کند، حتی اگر با

دیگران حرف می‌زند، به احترام نماز اول وقت سخن خود را قطع کند. به چند خاطره توجه کنید:
خاطره اول: نماز اوّل وقت حضرت علی وسط میدان جنگ
ابن عباس دید که حضرت علی(ع) در وسط جنگ به آسمان نگاه می کند. پرسید: چرا به آسمان نگاه می کنید؟ حضرت فرمود: برای اینکه نماز اوّل وقت از دستم نرود. گفت: شما در حال جنگ هستید. حضرت فرمود: از نماز اوّل وقت نباید غفلت شود، حتّی در میدان جنگ.
خاطره دوم: توجه امام رضا به نماز اول وقت
یکی از فرقه‌هایی که نامش در قرآن آمده، «صابئین» هستند که خود را پیروان حضرت یحیی می‌دانند و برای ستارگان تأثیری قائلند. نماز و مراسم ویژه‌ای دارند و هنوز هم در خوزستان گروهی از آنان هستند.
این فرقه، رهبری دانشمند ولی مغرور داشت که بارها با امام رضا (ع) گفتگو کرد، ولی حق را نمی‌پذیرفت. در یکی از جلسات، امام رضا(ع) استدلالی مطرح کرد که او تسلیم شد و گفت: اکنون روح من نرم شده و حاضرم مکتب شما را بپذیرم. ناگهان صدای اذان بلند شد. امام رضا(ع) با شنیدن صدای اذان جلسه را ترک کردند. دیگران گفتند: اکنون فرصت حساسی است ولی امام فرمودند: اوّل نماز!
آن فرد صائبی که این تعهّد را از امام دید، علاقه‌اش بیشتر شد و بعد از نماز گفتگویش را تکمیل کرد و ایمان آورد.
خاطره سوم: اهمیت نماز اول وقت برای امام خمینی(ره)
روزی که شاه از ایران فرار کرد، صدها خبرنگار در پاریس جمع شده بودند تا با امام خمینی مصاحبه کنند. خبرنگاران دوربین‌های خود را مستقر کردند و همزمان سخن امام را به تمام کشورها مخابره می کردند. فرزند ایشان (حاج احمد آقا) می گوید: حضرت امام در وسط سخنرانی رو به من کرد و پرسید آیا هنگام اذان شده است؟ گفتم: بله، اکنون وقت نماز است. در این هنگام، امام سخن خود را قطع کرد و بدون خداحافظی برای اقامه نماز حرکت کردند.

۳۴.پیوند نماز با صداقت

نماز نشانه صداقت است. کسی که دیگری را دوست دارد سخن گفتن با او را هم دوست دارد. آنها که با زبان، مدّعی خداخواهی و خدادوستی‌اند، ولی نماز نمی‌خوانند، در ادّعای خود صداقت ندارند. نماز ملاک و میزان تعهّدی است که انسان در اظهارات خود دارد. به همین دلیل نماز منافق همچون سایر اعمالش همراه با صداقت نیست.

۳۵.پیوند نماز با دریافت الطاف الهی

خداوند می‌فرماید: «فَاذْکُرُونی أَذْکُرْکُم» مرا یاد کنید تا شما را یاد می کنم. یاد ما برای خداوند سودی ندارد، ولی یاد او، مایه همه چیز است زیرا لطفش را نصیب ما می‌فرماید، لغزش ما را می‌بخشد، دعای ما را می‌پذیرد، مشکل ما را حل می کند و لطف او برای ما بی‌نهایت ارزش دارد.
آری، اگر همه انسانها از بندگی خداوند روی برگردانند، چیزی از خداوند کاسته نمی‌شود و اگر همه بندگی او را بکنند، چیزی به او اضافه نمی‌شود، چنانکه اگر همه خانه‌ها رو به خورشید ساخته شوند، چیزی به خورشید اضافه نمی‌شود و اگر همه پشت به خورشید کنند، چیزی از آن کم نمی‌شود.

۳۶.پیوند نماز با آمرزش گناهان

حضـرت علی علیه السـلام بر جمعی وارد شـده و از آنهـا سؤال فرمود: امیـدبخش‌ترین آیه‌ی قرآن کـدام است؟! هر کس به فراخور حال خویش آیه‌ای را عنوان کرد:

بعضی گفتند: آیه «إِنَّ اللَّهَ لا یغْفِرُ أَنْ یشْرَکَ بِهِ وَ یغْفِرُ ما دُونَ ذلِکَ» یعنی خداوند جز شرك، گناهان دیگر را می‌بخشد.

بعض دیگر گفتنـد: آیه «وَ مَنْ یعْمَلْ سُوءاً أَوْ یظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ یسْتَغْفِرِ اللَّهَ یجِدِ اللَّهَ غَفُوراً رَحِیماً» یعنی هر کس خلافکار و ظالم باشـد ولی استغفار کند، خداوند را بخشنده و مهربان خواهد یافت.

عدّه‌ای اظهار داشتند: آیه «یا عِبادِی الَّذِینَ أَسْرَفُوا عَلی أَنْفُسِهِمْ، لا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَهِٔ اللَّهِ، إِنَّ اللَّهَ یغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِیعاً» یعنی ای بندگان من که در حقّ خود اسراف کرده‌اید! از رحمت خدا مأیوس نشوید، زیرا او همه‌ی گناهان را می‌بخشد.

تعـدادی هم نظر به این آیه داشـتند: «وَ الَّذِینَ إِذا فَعَلُوا فاحِشَهًٔ أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَـهُمْ، ذَکَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَ مَنْ یغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ» یعنی کسـانی که اگر کـار زشتی انجام دادنـد و به خودشان ظلم کردنـد، یاد خداونـد می‌کننـد و برای گناهان خویش اسـتغفار می‌نمایند، و کیست جز خداوند که گناهان را ببخشد.

بعد از اینکه حضـرت نظرات آنان را شـنید، فرمود: از حبیبم رسول خدا صلی اللَّه علیه و آله شنیدم که فرمود: امیدبخش‌ترین آیه در قرآن این آیه است: «أَقِمِ الصَّلاهَٔ طَرَفَی النَّهارِ وَ زُلَفاً مِنَ اللَّیلِ، إِنَّ الْحَسَـناتِ یـذْهِبْنَ السَّیئاتِ» در دو طرف روز، و اوایل شب، نماز را برپا دار چرا که حسنات، سیئات (و آثار آنها را) از بین می‌برند این تذکّری است برای کسانی که اهل تذکّرند!

سپس پیامبر صـلی اللَّه علیه و آله ادامه دادنـد: یا علی! سوگنـد به خداوندی که مرا بشـیر و نذیر به سوی مردم مبعوث کرد، وقتی که انسـان برای نمـاز وضو می‌گیرد، گناهـانش ریخته می‌شود، و زمـانی که رو به قبله کنـد، پـاك می‌شود. یـا علی! مثال اقامه کننـده‌ی نمازهای روزانه، مثل کسی است که هر روز پنج مرتبه در نهر آبی که جلوی منزل اوست خود را شستشو کند.

۳۷.پیوند نماز با نیاز

در هنگام روز که انسان سر و کارش با افراد گوناگون و کارهای مختلف است، زمینه لغزش و انحرافش بیشتر می‌شود.

هوس‌ها، جلوه‌ها، حیله‌ها و تمام پرتگاه‌ها در روز جلوه دیگری دارنـد و لـذا اوّل روز و آخر روز باید نماز خوانده شود وبرای وسـط روز سفارش ویژه آمده است: «حافِظُوا عَلَی الصَّلَواتِ وَ الصَّلاهِٔ الْوُسْطی»

از آنجا که روزهای جمعه و عید ایام فراغت است و معمولاً فساد در ایام فراغت بیشتر به سـراغ انسان می‌آید، سـفارش به نماز جمعه و نمـاز عیـد شـده است. و هرگـاه مشـکل اضـافه‌ای برای انسان پیش آمـد سـفارش به نماز بیشتری شـده است: «وَ اسْـتَعینُوا بِالصَّبْرِ وَ الصَّلاهٔ»

به هرحال شاید بتوان گفت: برنامه‌ریزی نماز مناسبت کامل با نیازها روحی وروانی انسان دارد.

۳۸.پیوند نماز با توکل

در نمـاز بارهـا آیـه مبـارکه «بِسْـمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ» را بر زبـان جـاری می‌کنیم. حرف «بـاء» در بسم اللَّه رمز اسـتمداد و توکّـل از خداونـد است. با یاد او شـروع کردن نشانه آن است که تنها از قـدرت او کمك بگیریم و به او توکّل کنیم، چنانکه یاد او نشانه مهر او و عشق به اوست.

۳۹.پیوند نماز با رحم

خوانـدن سوره حمد در نماز واجب است و در این سوره ۴ بار واژه رحمت به کار رفته است: ۲ بار در «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ» که

قبل از حمـد و سـتایش خداوند است و ۲ بـار هـم بعـد از آن در «الرحمن الرحیم» و ۲ بـار هم در بسم الله سوره‌ای که بعـد از فاتحه الکتاب خوانده می‌شود. پس در هر رکعت ۶ بار این واژه به کار می‌رود و در هر شبانه روز حداقل ۶۰ بار این ذکر گفته می‌شود. به راستی نمازگزاری که هر روز ۶۰ بار از رحمت خدا سخن می گوید، می تواند در زندگی انسان بی رحمی باشد؟

نمـازگزار بایـد بدانـد کـه شـرط دریـافت رحمـت الهی، آن اسـت که نسبت به دیگران رحم داشـته باشـیم و از لغزش‌هـای دیگران بگذریم. قرآن در این زمینه می‌فرماید: «وَ لْیعْفُوا وَ لْیصْفَحُوا أ لا تُحِبُّونَ أنْ یغْفِرَ اللَّهُ لَکُمْ وَ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِیم». یعنی مردم باید یکدیگر را عفو کننـدو از کـدورت‌ها در گذرنـد. سـپس برای تشویق می‌فرمایـد: آیا دوست نداریـد که خداونـد شـما را ببخشد؟ ببخشـید تا بخشیده شوید.

۴۰.پیوند نماز با وحدت

هر انسـانی در طول روز به خـاطر هـدفهای مختلفی که دارد، تلاش‌های گوناگونی می کنـد، اما هنگامی که زمان نماز می‌رسـد، هم دل‌ها به یک سو متمایل گشـته و تشتت‌ها متمرکز، بدنها در کنار هم، قدم‌ها به سوی یک نقطه (مسجد) در حرکت، همه یک جمله می گوینـد، و همه در برابر یک خدا رکوع و سـجود می کنند. بنابراین نماز اهرمی است برای ایجاد وحدت در کسانی که در هدفها، نژادها، لهجه‌ها سلیقه‌ها و کارها متفاوت می‌باشد.

۴۱.پیوند نماز با هدیه

اسـلام، نماز را هدیه‌ای ارزشمند برای زندگان و مردگان قرار داده است، چنانکه خود نماز یک هدیه الهی است که خداوند به بشر عطا کرده تا از آن طریق با او گفتگو کنند. انسان می‌تواند نماز بخواند و ثواب آن را به افرادی که مورد نظرش هست، هدیه کند.

برخی مفسّران معتقدند که آیه ۱۹۹ سوره آل‌عمران «وَ إِنَّ مِنْ أَهْلِ الْکِتَابِ لَمَن یؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ مَا أُنزِلَ إِلَیکُمْ وَ مَا أُنزِلَ إِلَیهِمْ خَاشِعِینَ لِلَّهِ لَا یشْتَرُونَ بَِایاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِیلاً أُوْلَئکَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِیعُ الْحِسَابِ» درباره نجاشی، پادشاه حبشه است که در سال نهم هجری وفات یافت. وقتی رسول خدا (ص) مطلع شد، به مردم فرمود: یکی از برادران شـما در خارج از حجاز وفات یافته، حاضر شوید تا به پاس خدمات او بر وی نماز بخوانیم.

پرسیدند: او کیست؟ فرمود: نجاشی. آن گاه مسلمانان به همراه رسول خدا (ص) به قبرستان بقیع رفته برای او نماز گزاردند.

چنانکه جعفر طیار برادر حضرت علی(ع) که بنیانگذار اسلام در آفریقا بود هنگامی که در بازگشت از سفرش با پیامبر(ص) ملاقات کرد، حضـرت نمازی به او تعلیم و هدیه فرمودند که به نام نماز جعفر طیار در کتب ادعیه و مفاتیح‌الجنان آمده و از بهترین نمازهای مستحبی می‌باشد.

۴۲.پیوند نماز با رنگ ها

نمـاز، علاـوه بر آنکه به خـاطر قصـد قربت و نیت خـالص، به انسـان رنگ معنوی الهی می‌دهـد، با رنگ‌های ظاهری نیز پیونـدهایی دارد. سـفارش شـده است با لباس سـفید نماز را اقامه کنیـد و با لباس سـیاه نماز خوانـدن مکروه است. در میان رنگ‌ها رنگ سـفید نشـانه پـاکی و صـفا است. رنگی است که هم نوزاد را با آن می‌پوشاننـد و هم میت را و هم برای مراسم حـج، احرام حاجیان سـفید رنگ است.

رنگ سـفید، آلودگی روی لباس را بهتر نشان می‌دهد و انسان را زودتر به فکر نظافت می‌اندازد. در اسلام جز کفش و عبا و عمامه، پوشیدن لباس سیاه مکروه است. خوشبختانه چادر نماز زنان ما معمولاً به رنگ سفید و روشن است.

۴۳.پیوند نماز با آهنگ و قالب زیبا

اگر انسان به سوره فاتحه الکتاب که خواندن آن در همه نمازها واجب است، بنگرد، مشاهده می کند که این سوره دارای یک آهنگ و ریتم خاصی است و تمام کلمات پایانی آیات این سوره، قالب‌های مشابه دارند: «العالمین، الرحیم، الدین، نستعین، المستقیم و الضالین».
همچنین است سوره توحید: «احد، صمد، یلد، یولد». در بسیاری دیگر از سوره‌های قرآن نیز این آهنگ و ریتم خاص در کلمات پایانی قابل مشاهده است که این مطلب نشان می‌دهد محتوای خوب باید در ظرف و قالب خوبی عرضه شود.

۴۴.پیوند نماز با تحریم شراب

با اینکه شراب، مفاسد جسمی، روحی و اجتماعی فراوانی دارد، امّا قرآن درباره آثار سوء آن می‌فرماید: «وَ یصُدَّکُمْ عَنْ ذِکْرِ اللَّهِ وَ عَنِ الصَّلاةِ» میان شما کینه ایجاد می کند و شما را از یاد خداوند و نماز باز می‌دارد.
در این آیه، از میان دهها خطر و ضرری که شراب دارد، روی ضرر اجتماعی و معنوی آن تکیه شده است؛ ضرر اجتماعی، پیدا شدن کینه و ضرر معنوی غفلت از یاد خدا و نماز.

۴۵.پیوند نماز با تمام عمر

نماز تا آخرین نفس همراه انسان است و تعطیل بردار نیست: « وَ أَوْصانی بِالصَّلاةِ وَ الزَّکاةِ ما دُمْتُ حَیا»
هر یک از دستورات اسلامی ممکن است به دلیلی تعطیل شود. مثلاً ـ جهاد بر بیمار و نابینا واجب نیست. روزه بر مسافر و مریض واجب نیست، خمس و زکات و حج، بر طبقه محروم واجب نیست، امّا تنها عبادتی که بر همه افراد و اقشار جامعه از مرد و زن، فقیر و غنی، سالم و بیمار واجب است، نماز است که تا لحظه مرگ حتّی یک روز قابل تعطیل شدن نیست. گرچه بانوان در هر ماه، چند روزی از انجام آن معافند.

۴۶.پیوند نماز با نذر

قرآن می‌فرماید: «إِذْ قالَتِ امْرَأَتُ عِمْرانَ رَبِّ إِنِّی نَذَرْتُ لَکَ ما فی بَطْنی مُحَرَّراً فَتَقَبَّلْ مِنِّی إِنَّکَ أَنْتَ السَّمیعُ الْعَلیم».
در تفاسیر و کتب روایی آمده است: دو خواهر به نام‌های «حَنّه» و «اشیاع»، که اوّلی همسر «عمران» از شخصیت‌های برجسته بنی اسرائیل، و دوّمی همسر زکریای پیامبر بود، بچّه‌دار نمی‌شدند. روزی «حَنّه» زیر درختی نشسته بود، پرنده‌ای را دید که به جوجه‌هایش غذا می‌دهد. محبّت مادرانه، آتش عشق به فرزند را در وجود او شعله‌ور ساخت، در همان حال دعا کرد و از خداوند فرزند خواست. از سوی دیگر به شوهرش الهام شد که فرزندش از اولیای خدا خواهد بود و بیماران را شفا و مردگان را زنده خواهد کرد.
وقتی «حَنّه» باردار شد، از آنجا که پیش‌بینی می کرد فرزندش پسر باشد، نذر کرد که فرزندش خدمتکار بیت المقدس شود. امّا چون نوزاد به دنیا آمد، دیدند دختر است. آنها فهمیدند که آن الهام الهی در مورد خود مریم نبوده است، بلکه درباره فرزند او خواهد بود. خدمت در مسجد به قدری ارزشمند است که اولیای خدا عزیزان خود را قبل از تولّد نذر آن می کردند.

۴۷.پیوند نماز با سیر باطنی

همان گونه که برای انجام نماز، طهارت ظاهری، در قالب وضو و غسل و تیمم، شرط است، قبول و پذیرفته شدن نماز نیز، به طهارت باطنی نیاز دارد. بارها قرآن به پاکی دل اشاره کرده است و می‌فرماید: تنها قلب سلیم به درگاه خداوند راه دارد. قلب سلیم، قلبی است که در آن شک و شرک راه نداشته باشد.

نماز نیز همانند قرآن کریم ظاهری دارد و باطنی و آنچه ما انجام می‌دهیم، اگر درست باشد ظاهر نماز است، که باید سکّوی پرواز به باطن آن باشد. نمازی بر اساس معرفت و عشق. نمازی برخاسته از اخلاص و محبّت. نمازی با حال خشوع. نمازی دور از غرور و عُجب و ریا. نمازی سازنده و محرّک. نمازی از قلبی بی‌هوی و بی‌مرض. نمازی که پرتوی از آن را فهمیدیم و نوشتیم و گفتیم، ولی لیاقت خواندن یک رکعت آن را نویسنده در تمام عمرش پیدا نکرده است.

۴۸.پیوند نماز با تعقل، تفکر و تدبّر

پیامبر اکرم فرمودند: افرادی نماز می‌خوانند در حالی که حتی یک دهم آن پذیرفته نیست زیرا از نماز آن مقداری قبول است که همراه با تعقل باشد: «إِنَّ الْعَبْدَ لَيُصَلِّی الصَّلَاةَ لَا يكْتَبُ لَهُ سُدُسُهَا وَ لَا عُشْرُهَا وَ إِنَّمَا يكْتَبُ لِلْعَبْدِ مِنْ صَلَاتِهِ مَا عَقَلَ مِنْهَا».

در روایات متعدد، از نماز با تفکر و تدبر ستایش شده و ارزش آن را بالاتر از نماز شب و دیگر نوافل مستحب دانسته اند: «يا أَبَاذَرٍّ؛ رَكْعَتَانِ مُقْتَصَدَتَانِ فِی تَفَكُّرٍ خَيرٌ مِنْ قِيامِ لَيلَةٍ وَ الْقَلْبُ سَاهٍ» و «صَلَاةُ رَكْعَتَين بالتدبر خَيرٌ مِنْ قِيامِ لَيلَةٍ وَ الْقَلْبُ سَاهٍ».

۴۹.پیوند نماز با وقت شناسی

قرآن می‌فرماید: «وَ الَّذينَ هُمْ عَلی صَلَواتِهِمْ يحافِظُون» در روایات متعدد می‌خوانیم که مراد از حفاظت نماز، حفاظت از وقت نماز است که به تأخیر نیفتد.

حضرت علی(ع) در نامه‌ای به محمد بن ابی بکر نوشت: مراقب وقت نماز باش و آن را در وقت خود به جای آور. نه به خاطر فراغت، در اقامه آن عجله کن و نه به خاطر مشغله کاری، آن را به تأخیر انداز: «صَلِّ الصَّلَاةَ لِوَقْتِهَا الْمُوَقَّتِ لَهَا وَ لَا تُعَجِّلْ وَقْتَهَا لِفَرَاغٍ وَ لَا تُؤَخِّرْهَا عَنْ وَقْتِهَا لِاشْتِغَال»

در حدیث می‌خوانیم: نماز در اول وقت، رضوان خداوند و در آخر وقت عفو خداوند است. در حدیث دیگری نیز می‌خوانیم: برتری اول وقت بر آخر وقت، مثل برتری آخرت بر دنیاست.

۵۰.پیوند نماز با مرگ آسان

در حدیث آمده است: هیچ بنده‌ای نیست که به اوقات نماز اهتمام ورزد، مگر آنکه مرگ آسان و بدون غم و اندوه و نجات از آتش را برای او ضمانت کنم. «مَا مِنْ عَبْدٍ اهْتَمَّ بِمَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ وَ مَوَاضِعِ الشَّمْسِ إِلَّا ضَمِنْتُ لَهُ الرَّوْحَ عِنْدَ الْمَوْتِ وَ انْقِطَاعَ الْهُمُومِ وَ الْأَحْزَانِ وَ النَّجَاةَ مِنَ النَّارِ».

۵۱.پیوند نماز با سایر کارها

در نامه حضرت علی علیه السلام به محمد بن ابی بکر می‌خوانیم: تمام کارهای تو تابع نماز تو است و هر کس نماز را ضایع کند، سایر کارها را بیشتر ضایع خواهد کرد: «أَنَّ كُلَّ شَیءٍ تَبَعٌ لِصَلَاتِكَ وَ اعْلَمْ أَنَّ مَنْ ضَيعَ الصَّلَاةَ فَهُوَ لِغَيرِهَا أَضْيع»

حتی در هنگام پیش آمدن دو وظیفه جهاد و نماز، نباید یکی فدای دیگری شود و به همین دلیل در قرآن کریم برای نماز در حال

خوف و اضطرار دستوراتی بیان شده است.

۵۲.پیوند نماز با مقام محمود

قرآن به پیامبرش می‌فرماید: برای دریافت مقام محمود باید پاسی از شب را بیدار باشی و به نماز بایستی: «فَتَهَجَّدْ بِهِ نافِلَةً لَکَ عَسی اَن یبْعَثَکَ رَبُّکَ مَقاماً مَحْمُوداً» آری مقام رهبری، مستلزم تکالیف سنگین‌تری است ولذا تمام انبیا نماز شب داشتند.

در حقیقت مقامی ارزشمند است که نزد خدا پسندیده باشد وگرنه شهرت‌های پوچ، ارزشمند و ماندگار نیست. امام صادق (علیه السلام) می‌فرماید: پاداش نماز شب آن قدر زیاد است که خداوند می‌فرماید: «فَلا تَعْلَمُ نَفْسٌ ما أُخْفِی لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْینٍ جَزاءً بِما کانُوا یعْمَلُونَ» هیچ کس پاداشی را که برای آنان در نظر گرفته شده نمی‌داند.

۵۳.پیوند نماز با تربیت

۱- انسان در تلاوت سوره‌ی حمد با «بِسْمِ اللَّهِ» از غیر خدا قطع امید می کند.

۲- با «رَبِّ الْعالَمِینَ» و «مالِکِ یوْمِ الدِّینِ» احساس می کند که مربوب و مملوک است و خودخواهی و غرور را کنار می گذارد.

۳- با کلمه «عالمین» میان خود و تمام هستی ارتباط برقرار می کند.

۴- با «الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ» خود را در سایه لطف او می‌داند.

۵- با «مالِکِ یوْمِ الدِّینِ» غفلتش از آینده زدوده می‌شود.

۶- با گفتن «إِیاکَ نَعْبُدُ» ریا و شهرت طلبی را زایل می کند.

۷- با «إِیاکَ نَسْتَعِینُ» از ابرقدرت‌ها نمی‌هراسد.

۸- از «أَنْعَمْتَ» می‌فهمد که نعمت‌ها به دست اوست.

۹- با «اهْدِنَا» رهسپاری در راه حقّ و طریق مستقیم را درخواست می کند.

۱۰- در «صِراطَ الَّذِینَ أَنْعَمْتَ عَلَیهِمْ» همبستگی خود را با پیروان حقّ اعلام می کند.

۱۱- با «غَیرِ الْمَغْضُوبِ عَلَیهِمْ» و «لَا الضَّالِّینَ» بیزاری و برائت از باطل و اهل باطل را ابراز می‌دارد.

۵۴.پیوند نماز با زبان واحد

نماز وسیله‌ای است تا همه مسلمانان یک زبان مشترک و واحد داشته باشند. همانگونه که تمامی خلبانان دنیا هرگاه بخواهند با هر فرودگاهی تماس بگیرند، باید با زبان انگلیسی صحبت کنند، همه مسلمانان نیز باید در نماز که اساس آن بر جماعت است با زبان واحدی صحبت کنند.

۵۵.پیوند نماز با نور قلب

در روایات می‌خوانیم که نماز نور است و هر کس می‌خواهد قلب خودش را با نور معنوی روشن کند، نماز بخواند.: «الصَّلَاةُ نُورُ الْمُؤْمِنِ وَ الصَّلَاةُ نُورٌ مِنَ اللَّهِ»

۵۶.پیوند نماز با اولویت سنجی

امام حسن مجتبی(ع) فرمودند: اگر نمازهای مستحبی و نوافل به نمازهای واجب ضرر می‌رساند، لازم است که نوافل کنار گذاشته و ترک شوند.

۵۷.پیوند نماز با حسن عاقبت

در حدیث می‌خوانیم: جوانی پشت سر پیامبر(ص) نماز می‌خواند ولی مرتکب گناه و فحشا نیز می‌شد. هنگامی که ماجرای او را برای پیامبر نقل کردند، فرمود: می‌رسد روزی که نماز او را از گناه باز دارد: «إِنَّ صَلَاتَهُ تَنْهَاهُ یوْما».

۵۸.پیوند نماز با نزول رحمت

در حدیث می‌خوانیم نماز موجب نزول رحمت الهی برای انسان می‌شود: «الصَّلَاةُ تَسْتَنْزِلُ الرَّحْمَهَ».

۵۹.پیوند نماز با روابط اجتماعی

در نماز جماعت، با اینکه زن و مرد در کنار همدیگر در این فریضه الهی شرکت می‌کنند اما حجاب و عفاف و تقوا، نظم و ادب و پاکی بر همه حاکم است. در مسجد همه با هم هستند هیچکس به خاطر سنّ و سواد و سرمایه بر دیگری افتخار نمی‌کند. آری مسجد و نماز جماعت، یک الگوی بسیار خوب برای نحوه روابط اجتماعی در محیط‌های مختلف است.

۶۰.پیوند نماز با خیرخواهی

امام حسن علیه‌السلام می فرماید که: مادرم فاطمه زهرا سلام‌الله علیها در نماز شب خود، مردان و زنان مومن را نام برده و برای آنان دعا می‌کرد و برای خود دعایی نمی کرد. هنگامی که دلیل آن را جویا شدم، فرمود: «الْجَارُ ثُمَّ الدَّار». اول همسایه، سپس اهل خانه. در تاریخ آمده است: امام حسین علیه‌السلام هنگام خداحافظی با خواهرش در کربلا، فرمود: ای زینب، در نماز شبت مرا فراموش نکن. «لا تنسینی فی نافله اللیل».

۶۱.پیوند نماز با همسایگان

به همسایگان مسجد، حضور برای نماز جماعت، به طور ویژه سفارش شده است. اهمیت این حضور تا آنجاست که در حدیث می‌خوانیم: «لَا صَلَاهَ لِجَارِ الْمَسْجِدِ إِلَّا فِی مَسْجِدِه» یعنی نماز همسایه مسجد جز در مسجد، ارزشی ندارد.

۶۲.پیوند نماز با عموم مردم

حضور در نماز جمعه، به هم اهالی یک شهر توصیه شده است. نماز جمعه، قبل از هر چیز یک عبادت بزرگ دسته جمعی است و اثر عمومی عبادات را که تلطیف روح و جان و شستن دل از آلودگیهای گناه و زدودن زنگار از قلب می‌باشد در بردارد.
اما از نظر اجتماعی و سیاسی، یک کنگره عظیم هفتگی است که بعد از کنگره سالانه حج، بزرگترین کنگره اسلامی می‌باشد و به همین دلیل در روایتی از پیغمبر اکرم (صلّی اللّه علیه و آله) نقل شده که نماز جمعه، حجّ کسانی است که قادر به شرکت در مراسم حجّ نیستند.
در حقیقت اسلام، به سه اجتماع بزرگ اهمیت می‌دهد: اجتماع روزانه که در نماز جماعت حاصل می‌شود، اجتماع هفتگی که در

مراسم نماز جمعه است و اجتماع حجّ که در کنار خانه خدا و هر سال یک بار انجام می گیرد.
نقش نماز جمعه در این میان بسیار مهم است، بخصوص که یکی از خطبه‌های خطیب در نماز جمعه، ذکر مسائل مهم سیاسی و اجتماعی مورد نیاز مردم است.

۶۳.پیوند نماز با مسلمین جهان

شرکت در مراسم حج برپائی نماز در کنار خانه خدا به همه مسلمانان جهان، سفارش شده است. خانه خدا یاد آور نماز جماعت سه نفری پیامبر اکرم، حضرت خدیجه و حضرت علی علیهم‌السلام می‌باشد و اکنون نماز جماعت میلیونی است. خانه خدا مِلک هیچ کس نیست، همه مردم در آنجا یکسانند و گویا به منزل خود آمده‌اند و از این رو نمازشان را می‌توانند چهار رکعتی بخوانند و گویا مسافر نیستند. آری! در چهار مرکز، انسان مسافر می تواند نمازش را تمام بخواند:
مرکز الوهیت: مکه،
مرکز نبوّت: مسجد پیامبرصلی الله علیه وآله در مدینه،
مرکز ولایت: مسجد کوفه،
مرکز شهادت: حرم امام حسین علیه السلام،
این مراکز، خانه همه است و همه می‌توانند نمازشان را تمام بخوانند.

۶۴.پیوند نماز با والدین

کسی که به والدین خود، گرچه به او ظلم کرده باشند، نگاه خصمانه کند، خداوند نماز او را قبول نمی کند: «مَنْ نَظَرَ إِلَی أَبَوَیهِ نَظَرَ مَاقِتٍ وَ هُمَا ظَالِمَانِ لَهُ لَمْ یقْبَلِ اللَّهُ لَهُ صَلَاةً».
در اسلام، نماز قضای والدین بر عهده فرزند بزرگ است و این دستور منطقی و عادلانه است زیرا اولاً فرزند بزرگ از والدین بهره بیشتری برده و خدمات بیشتری را دریافت کرده، ثانیاً زمانهای بیشتری با آنها انس داشته، ثالثاً به طور طبیعی انسانها از فرزند بزرگترشان توقع بیشتری دارند همانگونه که باید برادران و خواهران به فرزند بزرگتر احترام بیشتری بگذارند. در حدیث می‌خوانیم احترام فرزند بزرگتر مثل احترام پدر بر سایرین لازم است، رابعاً بعضی از اموال پدر، مخصوص فرزند بزرگ تر است.

۶۵.پیوند نماز با فرزندان

در قرآن و روایات بارها سفارش شده که نسبت به نسل و فرزندان خود حساس باشید. به چند نمونه اشاره می کنیم:
در قیامت، بهشتیان در گفتگوی خود می گویند: ما در دنیا نسبت به اهل خود نگران و مشفق بودیم: «قالُوا إِنَّا کُنَّا قَبْلُ فِی أَهْلِنا مُشْفِقِینَ»
از این بیم داشتیم که فرزندان و خانواده ما راه خطا پیش گیرند و در وادی ضلالت، گمراه و سرگردان شوند.
حضرت ابراهیم از خداوند می‌خواهد که خود و ذریه او اقامه کننده نماز باشند: «رَبِّ اجْعَلْنی مُقیمَ الصَّلاةِ وَ مِنْ ذُرِّیتی» در عمل هم خانواده خود را در کنار کعبه که منطقه بی آب و گیاه است، برای اقامه نماز مسکن داد و فرمود: «رَبَّنا إِنِّی أَسْکَنْتُ مِنْ ذُرِّیتی بِوادٍ غَیرِ ذی زَرْعٍ عِنْدَ بَیتِکَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنا لِیقیمُوا الصَّلاةَ»
جالب اینکه تمام مردم که به مکه می‌روند، برای حج و عمره می‌روند، اما بنیانگذار مکه، برای اقامه نماز می‌رفت.
خداوند به پیامبر فرمان می‌دهد که خانواده‌اش را به نماز فرمان دهد و در این کار مقاومت کند: «وَ أْمُرْ أَهْلَکَ بِالصَّلاةِ وَ اصْطَبِرْ

عَلَيها»

در روایات می‌خوانیم فرزندان خود را قبل از رسیدن به سن تکلیف گام به گام با نماز آشنا کنید. دعوت فرزندان به نماز باید همراه با مهر و منطق و تسهیلات باشد و از تمام جاذبه‌ها استفاده کنیم.

اگر اهل مساجد ما با لباس خوب و بوی خوش و اخلاق نیکو به مسجد روند، اگر نماز ما طولانی برگزار نشود، اگر موذن ما خوش‌صدا و امام جماعت ما خوش قرائت باشد، و اگر هر روز مردم از امام جماعت حرف تازه‌ای بشنوند، در چنین مسجدی، نسل نو حاضر و به طور طبیعی نماز را یاد می‌گیرند همان‌گونه که ماهی در فضای دریا شنا را یاد می‌گیرد.

البته والدین باید در آموزش نماز به فرزندان خود به واجبات اکتفاء کنند و تشویق و هدایا و محبت‌های خود را بر اساس نماز قرار دهند.

امیرالمومنین علیه‌السلام فرمودند: نماز را در خردسالی به فرزندان خود بیاموزید و هنگامی که به هشت سالگی رسیدند، نماز را از آنها مطالبه کنید. «عَلِّمُوا صِبْيانَكُمُ الصَّلَاةَ وَ خُذُوهُمْ بِهَا إِذَا بَلَغُوا ثَمَانِي سِنِين»

۶۶.پیوند نماز با همسر

هرکس به مکه رود و اعمال حج یا عمره را انجام دهد، اما طواف نساء و نماز آن را به جا نیاورد به همسر خود حرام است و با هیچ کسی نیز نمی‌تواند ازدواج کند. بنابراین این نماز راه بازگشت به مدار خانواده است.

۶۷.پیوند نماز با تولد

در اسلام سفارش شده است در گوش راست نوزاد، اذان و در گوش چپ او اقامه بگوئید که جملات «حی علی الصلوه» و «حی علی الفلاح» در اولین ساعات تولد به گوش نوزاد برسد.

۶۸.پیوند نماز با مرگ

اسلام به قدری بر مسأله نماز پافشاری و اصرار دارد که حتی بعد از مرگ، واجب کرده است که بر میت نماز گذارده شود و اگر میت را بدون نماز دفن کردند، بر قبر او نماز گذارده شود و حتی اجازه داده که از برخی شروط نماز مانند طهارت، وضو یا غسل، پاکی بدن یا لباس نمازگزار صرف نظر شود ولی نماز بر میت اقامه شود.

۶۹.پیوند نماز با محتضر

محتضر کسی است که در حال جان دادن می‌باشد. از جمله سفارش‌هایی که برای انسان در حال احتضار شده است، اینکه او را به محل اقامه نمازش منتقل کنید.

از این مطلب معلوم می‌شود بین جان دادن و مکانی که انسان در حال سلامتی نماز خوانده، رابطه‌ای است. البته این رابطه‌ها را تنها خالق هستی می‌داند و معلوم می‌شود کار خوب، حتی در جمادات اثر می‌گذارد و جمادات در انسانها نقش دارند.

۷۰.پیوند نماز با هدایت شدگان

در نماز از خداوند تقاضای همراهی با هدایت شدگان می‌کنیم: «اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيهِمْ».

مراد از نعمت در «أَنْعَمْتَ عَلَيهِمْ»، نعمتِ هدایت است. زیرا در آیه‌ی قبل سخن از هدایت می کند. علاوه بر آنکه نعمت‌های مادی را کفّار و منحرفین و دیگران نیز دارند. البته هدایت شدگان نیز در معرض خطرند و باید دائماً از خدا بخواهیم که مسیر ما، به غضب و گمراهی کشیده نشود. این آیه راه مستقیم را، راه کسانی معرّفی می کند که مورد نعمت الهی واقع شده‌اند و عبارتند از: انبیا، صدّیقین، شهدا و صالحین.

توجّه به راه این بزرگواران و آرزوی پیمودن آن و تلقین این آرزو به خود، انسان را از خطر کجروی و قرار گرفتن در خطوط انحرافی باز می‌دارد. همان گونه که در سوره حمد از خداوند پیمودن راه کسانی را می‌خواهیم که مورد لطف و نعمت او واقع شده اند، در سلام نماز نیز به افراد صالح در هر زمان و مکانی سلام می کنیم و این نشان دهنده ارزش و احترام دین اسلام برای خوبان و دعوت به محبت آنان است.

۷۱.پیوند نماز با برائت از مغضوبین

در نماز از خداوند تقاضای جدایی از غضب شدگان می کنیم: «غَيرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيهِمْ».

در قرآن، افرادی همانند فرعون و قارون و ابو لهب و امّت‌هایی همچون قوم عاد، ثمود و بنی اسرائیل، به عنوان غضب‌شدگان معرّفی شده‌اند. در آیات متعدّدی از قرآن ویژگی‌های گمراهان و غضب شدگان و مصادیق آنها بیان شده است که برای نمونه به یک مورد اشاره می‌شود:

بنی اسرائیل که داستان زندگی و تمدن آنها در قرآن بیان شده است، زمانی بر مردم روزگار خویش برتری داشتند: «فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعالَمِينَ» لکن بعد از این فضیلت و برتری، دچار قهر و غضب خداوند شدند: «وَ باؤُ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ».

این تغییر سرنوشت، به علّت تغییر در رفتار و کردار آنان بود. دانشمندان یهود، دستورات و قوانین آسمانی تورات را تحریف کردند، «يحَرِّفُونَ الْكَلِمَ» و تجّار و ثروتمندان آنان نیز به ربا و حرام‌خواری و رفاه‌طلبی روی آوردند، «أَخْذِهِمُ الرِّبَوا» و عامّه مردم نیز در برابر دعوت به جهاد و مبارزه، از روی تن‌پروری و ترس، از رفتن به جبهه نبرد و ورود به سرزمین مقدّس، سر باز زدند. «فَاذْهَبْ أَنْتَ وَ رَبُّكَ فَقاتِلا إِنَّا هاهُنا قاعِدُونَ» به خاطر این انحرافات، خدا آنان را از اوج عزّت و فضیلت، به نهایت ذلّت و سرافکندگی مبتلا ساخت.

ما در هر نماز، از خداوند می‌خواهیم که مانند غضب‌شدگان نباشیم. یعنی نه اهل تحریف آیات و نه اهل ربا و نه اهل فرار از جهاد در راه حقّ، و همچنین از گمراهان نباشیم، آنان که حقّ را رها کرده و به سراغ باطل می‌روند و در دین و باور خود غلوّ و افراط کرده و یا از هوی و هوس خود و یا دیگران پیروی می کنند.

۷۲.پیوند نماز با برائت از گمراهان

در نماز از خداوند تقاضای جدایی از گمراهان می کنیم.

«ضلالت» که حدود دویست مرتبه در قرآن آمده است، گاهی در مورد تحیر بکار می‌رود، «وَ وَجَدَكَ ضَالًّا» و گاهی به معنای ضایع شدن است، «أَضَلَّ أَعْمالَهُمْ» ولی اکثراً به معنای گمراهی است و همراه با تعبیرات گوناگونی نظیر: «ضَلالٍ مُبِينٍ»، «ضَلالٍ بَعِيدٍ»، «ضَلالِكَ الْقَدِيمِ» به چشم می‌خورد.

در قرآن نام برخی به عنوان گمراه کننده آمده است، از قبیل: ابلیس، فرعون، سامری، دوست بد، رؤسا و نیاکان منحرف. گمراهان خود بستر و زمینه‌ی انحراف را فراهم و گمراه کنندگان از این بسترها و شرایط آماده، استفاده می کنند. بسترهای انحراف در قرآن عبارتند از: هوسها، گناهان، پذیرش ولایت باطل، جهل و نادانی. این ابراز تنفّر از مغضوبان و گمراهان در نماز، جامعه اسلامی را در

برابر پذیرش حکومت آنان، مقاوم و پایدار می کند.

۷۳.پیوند نماز با معماری

قرآن می‌فرمایـد «وَ اجْعَلُـوا بُیـوتَکُمْ قِبْلَـهً» این جمله دارای چنـد معنـا است که یکی از آنهـا این است که خانه‌هـای خود را رو به قبله بسازید. همچنین سفارش شده در خانه، محلی را مخصوص نماز قرار دهید.
قرآن می‌فرماید: خداوند اولین مکان زمین را برای نماز قرار داد: «إِنَّ أَوَّلَ بَیتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذی بِبَکَّهَ مُبارَکا».
شایـد بتوان گفت: در طول تاریـخ مهمـترین و زیبـاترین و محکم ترین و بزرگترین و باشکوه ترین ساختمانهـا، آنهـایی است که به نحوی با عبادات مردم پیوند داشته است، خواه بتخانه باشد یا کنیسه یا کلیسا و یا مسجد.
برای یادمان اصـحاب کهف که بعضـی پیشنهاد کردند بر مزارشان ساختمان ساخته شود قرآن می‌فرماید: فرهیختگان پیشنهاد کردند که اگر بنا است ساختمان ساخته شود، بهتر است مسجد ساخته شود: «قالَ الَّذینَ غَلَبُوا عَلی أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَیهِمْ مَسْجِدا».

۷۴.پیوند نماز با طبیعت

نمـاز آیات، که برای خورشـید گرفتگی، ماه گرفتگی، زلزله و امثال آن خوانـده می‌شود. نشان آن است که امور هستی تحت سیطره خداست.
جالب اینکه در نماز عیـد قنوت‌ها تکرار می‌شود و در نماز آیات رکوع‌ها تکرار می‌شود. شاید به خاطر آن که در عید می‌خواهیم از خداوند عیدی بگیریم لذا دست‌ها را بلند کرده و خواسته‌های خود را طلب می کنیم ولی در نماز آیات چون شبیه حوادث قیامت را می‌بینیم با رکوع و تواضع، از خداوند طلب مغفرت می کنیم.

۷۵.پیوند نماز با زمان و مکان

اسـلام برای بعضـی زمان‌ها و مکان‌ها نمازهای ویژه‌ای قرار داده استماننـد نماز روز جمعه و اعیاد و همچنین نماز تحیت مساجـد و نمازهای ویژه مساجد مقدس که برای توضیح به کتاب‌های دعا و رساله مراجع مراجعه شود.
خداوند به تمام قطعات زمان سوگند یاد کرده است. مانند: «وَ الْفَجْرِ» ، «وَ الصُّبْحِ» ، «وَ النَّهارِ» ، «وَ الْعَصْـرِ» اما به سـحر سه بار سوگند یـاد شـده است: «وَ اللَّیـلِ إِذا یسْرِ» ، «وَ اللَّیـلِ إِذا عَسْعَسَ» ، «وَ اللَّیـلِ إِذْ أَدْبَرَ» یعنی سوگنـد به شب هنگـام تمام شـدنش و در باره‌ی استغفار که بخشی از نماز شب است دو آیه آمده: «وَ بِالْأَسْحارِ هُمْ یسْتَغْفِرُونَ» ، «الْمُسْتَغْفِرینَ بِالْأَسْحارِ».
همچنین بعضـی نمازهـا به صـورت روزانه، برخی به صورت هفتگی و برخی ماهـانه و برخی دیگر سالیـانه خوانـده می‌شونـد، برخی هنگام حوادث مانند نماز آیات و برخی به هنگام شادی مانند نماز شب زفاف خوانده می‌شوند.

۷۶.پیوند نماز با محرومان

حضرت علی علیه السلام در بین نماز انگشتر خود را به فقیر داد و حتی صبر نکرد تا نمازش تمام شود و بعد کمک کند.
بعضی می‌پرسند: توجه به فقیر در حال نماز و انگشتر دادن نشانه حواس‌پرتی نیست؟ پاسخ آن است که توجه از نماز به کمک فقرا، تـوجه از کـار خـدایی به کـار خـدایی است. زیرا در قرآن قرض دادن به مردم، قرض دادن به خـدا شـمرده شـده است: «مَنْ ذَا الَّذی یقْرِضُ اللَّهَ قَرْضاً حَسَنا».
آنچه عیب و نقص است آن است که توجه انسان از کار خدایی به کار غیر خدایی باشد.

در قرآن کمک به فقرا در صدها آیه مطرح شده است؛ گاهی با لفظ زکات، گاهی با لفظ اعطاء، گاهی با لفظ ایتاء، گاهی با لفظ صدقه، گاهی با لفظ قرض، گاهی با لفظ ایثار، گاهی با لفظ اطعام، گاهی با لفظ رحمت، گاهی با لفظ کفاره، گاهی با لفظ انفاق و گاهی هم با لفظ فدیه.

رسیدگی به فقرا در همه برنامه‌های دینی دیده می‌شود و توصیه شده است:

در کنار نماز، مسأله زکات

در کنار روزه خواری، اطعام شصت فقیر.

در مراسم حج، گوشت قربانی به فقرا.

در عید فطر، نان رسانی.

در عید قربان، گوشت رسانی به فقرا.

در جهاد، بخشی از غنائم به فقرا اختصاص داده شده است.

در کفاره بعضی از گناهان، سیر کردن فقرا قرار داده شده است.

در زکات، بخشی برای فقر زدایی تعیین شده است.

۷۷.پیوند نماز با حق‌الناس

در نماز باید لباس و مکان مباح باشد و غصبی نباشد.

اگر در نماز طلبکاری به انسان مراجعه کند و طلب خود را بخواهد، لازم است ابتدا طلب او پرداخت شود و سپس به اقامه نماز بپردازیم و حتی اگر تأخیر در پرداخت برای طلبکار مشکل آفرین باشد می‌توان نماز را شکست و دَین را پرداخت نمود.

۷۸.پیوند نماز با حقوق والدین

اگر والدین، امر به رفتن و یا نهی از رفتن به مسجد کردند، اطاعت آنان واجب است، چرا که در واقع این اطاعت، اطاعت از فرمان خداوند است که می‌فرماید: « لا تَعْبُدُونَ إِلاَّ اللَّهَ وَ بِالْوالِدَینِ إِحْساناً»

احسان به والدین، از صفات انبیاست چنان که در مورد حضرت عیسی، توصیفِ «بَرًّا بِوالِدَتِی» و در مورد حضرت یحیی «بَرًّا بِوالِدَیهِ» آمده است.

البته والدین، تنها پدر و مادر طبیعی نیستند. بلکه پیامبر اکرم صلی اللَّه علیه و آله و امیرالمؤمنین (علیه السلام) پدر امّت محسوب می‌شوند: «أنا و علیّ أبوا هذه الامّهٔ».

۷۹.پیوند نماز با حقوق همسر

اگر نماز مستحب با حق همسر منافات داشت، اقامه آن جایز نیست.

در نماز مهمترین موقعیت‌ها، سجده است. از جمله دعاهای وارده در سجده آخر نماز، تأمین هزینه زندگی همسر و خانواده است: «وارزقنی و لعیالی».

همانگونه که گفته شد در نماز که مهمترین عبادتهاست، به خانواده توجه شده، در جایی دیگر از کنار خانواده، به خدا توجه شده است آنجا که قرآن کریم می‌فرماید: «نِساؤُکُمْ حَرْثٌ لَکُمْ فَأْتُوا حَرْثَکُمْ أَنَّی شِئْتُمْ وَ قَدِّمُوا لِأَنْفُسِکُمْ وَ اتَّقُوا اللَّهَ وَ اعْلَمُوا أَنَّکُمْ مُلاقُوه».

در این آیه که سخن از آمیزش و لذت جنسی است با جمله «قَدِّمُوا لِأَنْفُسِکُمْ» ذهن‌ها را به آینده نگری و قیامت متوجه می‌کند و به

انسان می گوید؛ تو فقط غریزه و لذت و کامیابی نیستی، بلکه مأموریت تو فراهم کردن ساز و توشه برای قیامت است. راستی این چه مکتبی است که از سجده به سمت حقوق همسر و از همسر به سمت خدا و قیامت سوق می‌دهد. آیا انسان عادی می‌تواند این همه جامع نگر باشد؟ و آیا در برنامه‌ها و قوانین بشری این جامع نگری به چشم می‌خورد؟
همچنین پیامبر اکرم(ص) فرمودند: نماز برخی افراد قبول نمی‌شود که یکی از آنها زن ناشزه‌ای است که شوهرش از دست او عصبانی باشد «ثمانیهٔ لا تقبل منهم صلاهٔ.. و الناشز و زوجها ساخط علیها».

۸۰.پیوند نماز با حقوق مجاورین

سفارش شده است قبل از رفتن به مسجد پیاز نخورید تا کسانی که در اطراف شما هستند از بوی دهان شما ناراحت نشوند. به محل سجده فوت نکنید تا غبارش مجاورین شما را آزار ندهد.
اگر کسی سجاده‌ای در محلی پهن کرده، دیگری حق ندارد سجاده او را برداشته و خودش جای او نماز بخواند. چرا که اگر فرد اول راضی نباشد، نماز در محل غصبی است و اشکال دارد. اگر کودکی در مجلسی نشسته است حتی بالاترین شخصیت هم حق ندارد او را بلند کند و جای او بنشیند.

۸۱.پیوند نماز با ازدواج

در اسلام سفارش شده که اگر کسی اهل مسجد و جماعت نیست و عملاً به عبادت و وحدت و امّت، بدون عذر پشت پا می‌زند، او را بایکوت کرده و به عنوان همسر انتخاب نکنید. همین سفارش می‌تواند جوانان را به نماز تشویق کرده و مساجد را پر کند. زیرا کسی که بفهمد رها کردن مسجد و مسلمین به قیمت طرد عملی او از جامعه اسلامی تمام می‌شود، هرگز مساجد را رها نخواهد کرد.
همچنین در فضیلت ازدواج و تشویق به این امر مهم در روایات آمده است: اگر انسان ازدواج کند، ثواب نمازش هفتاد برابر می‌شود.

۸۲.پیوند نماز با جمعیت

هر مسجدی که جمعیت نماز گزارانش بیشتر باشد، نماز جماعت آن مسجد ثواب بیشتری دارد.
در ابتدای نماز با جملات «إِیاکَ نَعْبُدُ وَ إِیاکَ نَسْتَعین» به نمایندگی از جمع دعا می‌کنیم و در انتهای نماز نیز با جمله «السلام علینا و علی عباد الله الصالحین» به جمعیت و جامعه اسلامی سلام می‌کنیم.
اینکه در فرهنگ دینی بیان شده «ید الله مع الجماعهٔ» تأکید دیگری بر این مطلب است.

۸۳.پیوند نماز با مشورت

از آنجا که اسلام دین جامع و کاملی است، لذا همه مسائل را با یک مهندسی خاص در کنار هم چیده است، مثلاً در سوره شوری مسائل عبادی و نماز را در کنار مسائل سیاسی و اجتماعی قرار داده است و می‌فرماید: مومنان هم نماز به پا می‌دارند و هم در امور خود اهل مشورتند: «وَ الَّذینَ اسْتَجابُوا لِرَبِّهِمْ وَ أَقامُوا الصَّلاهَ وَ أَمْرُهُمْ شُوری بَینَهُم».
نمازگذاری که تنها به فکر خود تکیه کند و در رأی و اندیشه، استبداد داشته باشد از نظر قرآن مردود است.
نکته جالب اینکه دستور مشورت، در آیه «و شتورهم فی الامر» زمانی بر پیامبر نازل شد که مسلمانان مورد هجوم کفار مکه واقع

شده بودند لذا پیامبر اکرم با اصحاب مشورت کردند که آیا به استقبال دشمنان برویم یا در کوچه‌های مدینه سنگر بگیریم و با اینکه نظر پیامبر سنگر گرفتن در شهر بود، ولی به احترام رأی مردم به بیرون از شهر رفتند و در منطقه اُحد با دشمن جنگیدند که در نهایت شکست خوردند، اما خداوند می‌فرماید: این شکستی که در اثر مشورت بود، نباید تو را از مشورت با مردم باز دارد.
آری ارزش مشورت مهم تر از رسیدن به مطلوب است. مشورت لازم است گرچه در مواردی به ناکامی کشیده شود.

۸۴.پیوند نماز با اخبار جهان

امام رضا (علیه السلام) فرمودند: یکی از وظایف امام جمعه این است که مردم را نسبت به اخبار جهان آگاه کند: «وَ یخْبِرُهُمْ بِمَا وَرَدَ عَلَیهِمْ مِنَ الْآفَاقِ»

۸۵.پیوند نماز با حفظ ارزشها

سفارش شده است که در صف اول نماز جماعت کسانی بایستند که باتقواترند.
همچنین پیامبر فرمودند: امام جماعت کسی باشد که بیشتر قرآن بخواند و یا قرائتش زیباتر باشد و اگر دو نفر در قرائت مساوی هستند، کسی امام جماعت شود که سابقه هجرتش بیشتر است و اگر در آن نیز مساوی بودند کسی مقدم شود که سنش بیشتر است و اگر در آن نیز مساوی بودند کسی امام شود که نسبت به سنّت داناتر و در دین فقیه تر باشد.
اگر در خانه اقامه جماعت می‌شود، صاحبخانه مقدم است و اگر حاکم عادل است، او بر دیگران مقدم است: «إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ یتَقَدَّمُ الْقَوْمَ أَقْرَؤُهُمْ لِلْقُرْآنِ فَإِنْ کَانُوا فِی الْقِرَاءَةِ سَوَاءً فَأَقْدَمُهُمْ هِجْرَةً فَإِنْ کَانُوا فِی الْهِجْرَةِ سَوَاءً فَأَکْبَرُهُمْ سِنّاً فَإِنْ کَانُوا فِی السِّنِّ سَوَاءً فَلْیؤُمَّهُمْ أَعْلَمُهُمْ بِالسُّنَّةِ وَ أَفْقَهُهُمْ فِی الدِّینِ وَ لَا یتَقَدَّمَنَّ أَحَدُکُمُ الرَّجُلَ فِی مَنْزِلِهِ وَ لَا صَاحِبَ السُّلْطَانِ فِی سُلْطَانِهِ».

۸۶.پیوند نماز با اعتماد سازی

در نماز جماعت گاهی امام یا ماموم در تعداد رکعات شک می‌کنند. در این مورد اسلام اجازه داده است به همدیگر اعتماد کرده و شک خود را برطرف کنند همانگونه که در پاکی لباس و مکان و حلال بودن امکانات و تشخیص قبله، به همدیگر اعتماد می‌کنند.
اگر صاحب‌خانه گفت جهت قبله به کدام سمت است، باید به گفته او اعتماد کرد.
اگر مسلمانی گفت این فرش، لباس و مکان پاک است باید به گفته او اعتماد کرد.
اگر جمعیتی از مؤمنین را دیدیم که پشت سر شخصی به جماعت ایستاده‌اند، باید به آن جمعیت اعتماد و در نماز جماعت شرکت کنیم. چنانکه اگر افرادی اهل نماز جماعت و مسجد هستند، می‌توانیم به گواهی و شهادت آنها در مسائل قضایی اعتماد کنیم.

۸۷.پیوند نماز با نظم

نماز انسان را منظم می‌کند، زیرا نمی‌توان در هر وقتی یا در هر مکانی یا با هر کلامی یا به هر سویی آن را انجام داد، چنانکه در نماز جماعت، انسان باید همراه با سایر نماز گزاران نه جلوتر و نه عقب تر آن را انجام دهد و این خود نوعی آموزش نظم است. اگر در رساله مراجع تقلید می‌خوانیم که ترتیب و موالات از واجبات نماز است شاید به خاطر این است که این دو واجب انسان را روی فرم آورده و منظم می‌کند.

۸۸.پیوند نماز با صالحان

در جملات پایانی نماز به افراد صالح با جمله «السَّلَامُ عَلَينَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ» سلام می کنیم.

در قرآن مجید نیز افرادی به عنوان صالحان معرفی شده‌اند که به یک نمونه اشاره می‌شود:

حضرت شعیب هنگامی که خواست دختر خود را به ازدواج حضرت موسی درآورد به وی گفت: اکنون که تو تحت تعقیب حکومت فرعون هستی و پناه گاهی نداری، نگران نباش، من یکی از دخترانم را به ازدواج تو در می‌آورم و کار تو را به جای مهریه می‌پذیرم زیرا بنا ندارم بر تو سخت بگیرم و تو خواهی دید که من انشاالله از صالحین هستم: «وَ ما أُريدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيكَ سَتَجِدُنی إِنْ شاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ».

از این آیه استفاده میشود: افرادی که به جوانی کمک کنند و به او همسر و شغلی دهند و سختگیری نکنند، از صالحان هستند و مشمول سلام مسلمانان در نمازها می‌شوند چون به چنین افرادی مشخصاً لقب صالح داده شده است.

آری، افرادی که با گوشه گیری از اجتماع، مشغول عبادت هستند، نه در جبهه‌های حق حضور دارند و نه مشکلات اقتصادی و اجتماعی دیگران را حل می کنند و با همان چند دعا و چند زیارت خود را جزء صالحان می‌دانند، در اشتباهند.

۸۹.پیوند نماز با آینده‌سازان تاریخ

در قرآن می‌خوانیم: وارثان زمین، بندگان صالح خدا هستند، یعنی آینده جهان از آن مؤمنان واقعی است که به رهبری حضرت مهدی(ع) خواهد بود: «أَنَّ الْأَرْضَ يرِثُها عِبادِی الصَّالِحُون» . ما در هر نماز به این بندگان صالح با جمله «السَّلَامُ عَلَينَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ» درود می‌فرستیم.

۹۰.پیوند نماز با حفظ آبرو

در حدیث می‌خوانیم: کسانی که با غیبت کردن آبروی یکدیگر را می‌ریزند، اگرچه نمازشان باطل نیست، اما بی ارزش و غیر قابل قبول است. در روایات آمده است کسی که غیبت کند تا چهل روز نمازش قبول نمی‌شود.

در قرآن کریم، اقامه نماز با گفتار نیکو در کنار هم آمده اند: «قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْناً وَ أَقيمُوا الصَّلاة».

۹۱.پیوند نماز با اصلاح فرد و جامعه

در قرآن می‌خوانیم: «إِنَّ الصَّلاةَ تَنْهی عَنِ الْفَحْشاءِ وَ الْمُنْكَر» یعنی نماز فرد و جامعه را از فحشاء و منکر باز می‌دارد، همان گونه که اگر انسان لباس سفید و تمیزی بپوشد، روی زمین آلوده نمی‌نشیند یعنی لباس تمیز او را از نشستن در جای نامناسب باز می‌دارد.

نکته: معنای «إِنَّ الصَّلاةَ تَنْهی عَنِ الْفَحْشاءِ وَ الْمُنْكَر» این نیست که نماز مانع از خلافکاری است زیرا قرآن نفرموده نماز مانع از انجام منکر است، بلکه می‌فرماید: نماز نهی می کند از فحشاء و منکر و که یا قبل از ارتکاب جرم انسان را نهی می کند و یا اگر خلافی کرد، نماز به او اخطار می‌دهد که تو گناه کرده‌ای باید توبه کنی و از تکرار آن خود را حفظ کنی، یعنی نماز یک زنگ خطر و یک هشدار دهنده است.

۹۲.پیوند نماز با دوستان خوب

دوستان مومن، انسان را به ایمان و نماز فرا می‌خوانند، ولی دوستان ناباب انسان را از نماز منحرف می کنند. قرآن می‌فرماید: افرادی در قیامت از شدت حدت انگشت به دندان می گیرند. که چرا با افراد ناباب رفیق شده‌اند و می گویند: آن دوستان ناباب ما را از ذکر

خدا منحرف کردند: «لَقَدْ أَضَلَّنی عَنِ الذِّکْر» و ناگفته پیداست که نماز بالاترین ذکر خداست: «أَقِمِ الصَّلاةَ لِذِکْری»
در حدیث می‌خوانیم کسانی که اهل مسجد هستند به هشت ارزش و فضیلت دست پیدا می‌کنند که یکی از آنها، آشنایی با دوست و برادر ایمانی خوب است. در واقع مسجد بهترین مکان برای دوست یابی می‌باشد: «مَنِ اخْتَلَفَ إِلَی الْمَسْجِدِ أَصَابَ إِحْدَی الثَّمَانِ؛ أَخاً مُسْتَفَاداً فِی اللَّهِ و...»

۹۳.پیوند نماز با عفاف و حجاب

خداوند به زنان پیامبر می‌فرماید: تبرّج و جلوه‌گری نکنید و نماز را به پا دارید: «وَ لا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجاهِلِیةِ الْأُولی وَ أَقِمْنَ الصَّلاةَ».
زنان باید به هنگام نماز پوشش کامل داشته باشند، با اینکه خداوند به همه محرم است، زیرا پوشش کامل برای انسان یک شأن و مقام و ارزش است. در تمام دنیا اگر کسی بخواهد ملاقاتی با مقام مهمی داشته باشد، لباس کامل و مناسب پوشیده و به ملاقات می‌رود. علاوه بر زنان، به مردان نیز سفارش شده است که با لباس کامل به نماز بایستند.
برهنگی، یک نوع بی‌حرمتی به خود و حراج کردن شخصیت خود است. ولی زنان با حجاب برای خود ارزش قائل شده با زبان حال می‌گویند: هرکسی حق ندارد به ما نگاه کند، و از ما کام بگیرد.

۹۴.پیوند نماز با حضور زنان در جامعه

قرآن می‌فرماید: «إِنَّ أَوَّلَ بَیتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ» خانه خدا برای همه مردم، (چه زن و چه مرد) نباشد.. از حضور زنان در مسجد الحرام و انجام مراسم حج می‌فهمیم که زنان در بزرگترین اجتماعات هم باید حضور جدی داشته باشند، چنانکه حضرت فاطمه زهرا(س) علیه حکومت وقت، در مسجد خطبه خواند.
در حدیث می‌خوانیم اگر زنی برای رفتن به مسجد از شوهرش اجازه خواست، مانع نشوید: «إِذَا اسْتَأْذَنَتْ أَحَدَکُمْ امْرَأَتُهُ إِلَی الْمَسْجِدِ فَلَا یمْنَعْهَا».
جالب آنکه حتی زمانی که زنان مورد مزاحمت قرار می‌گیرند، دستور خانه نشینی نیامده، بلکه به طرح‌های مصونیت آفرین سفارش شده است: «یا أَیهَا النَّبِی قُلْ لِأَزْواجِکَ وَ بَناتِکَ وَ نِساءِ الْمُؤْمِنینَ یدْنینَ عَلَیهِنَّ مِنْ جَلَابِیبِهِنَّ ذلِکَ أَدْنی أَنْ یعْرَفْنَ فَلا یؤْذَینَ وَ کانَ اللَّهُ غَفُوراً رَحیما» ای پیامبر، به زنان و دختران خود و زنان مومنین بگو که پوششهایشان را بر خود بپیچند که این کار سبب می‌شود به پاکی و عفت شناخته شوند و مورد آزار قرار نگیرند.
زمانی که خدیجه کبری و حضرت علی(ع) به پیغمبر اسلام(ص) اقتدا می‌کردند و در مسجدالحرام نماز جماعت ۳ نفری برپا می‌داشتند، مشرکان مکه این صحنه را می‌دیدند و تماشاگر بودند.
ابن ابی عوفا در سوگواری همسرش می‌گفت: او برای ساختن مسجد قبا، سنگ جمع می‌کرد و ما روزها کار می‌کردیم.
البته زنان و مردان حق ندارند مختلط با همدیگر نماز بخوانند، بلکه باید با وجود فاصله و مانعی به نماز بایستند.

۹۵.پیوند نماز با امنیت زنان

در رساله‌ها می‌خوانیم: نماز مرد در خانه‌ای که زن نامحرم در آنجاست و کسی نمی‌تواند وارد بشود، مشکل دارد زیرا خلوت کردن زن و مرد در مکانی در بسته، بستری برای وسوسه‌های شیطانی و زمینه‌ای برای گناه است.

۹۶.پیوند نماز با زینت

با اینکه لباس ابریشمی و استفاده از طلا برای مردان حرام است، لکن برای زنان جایز می‌باشد، زیرا آرایش به زیورآلات، در جنس زن عجین شده و برنامه‌های اسلام چون فطری است با آن مخالف نیست.

۹۷.پیوند نماز با وحدت و محبت و برادری

توده‌های متراکم، نمازگزار، در کنار هم با یک صدا حاضر و با یک تکبیر وارد نماز شده و با یک سلام همه با هم از نماز خارج می‌شوند. ارتباط همه با امام جماعت یکسان، همه به یک سو، با یک شعار، با هم به رکوع و سجود می‌روند، همه دعا می‌خوانند، با هم از امام جماعتی واحد پیروی می‌کنند، نه از اشرافیگری در صفوف نمازگزاران خبری است، نه از نژاد، نه از مقام و عنوان و نه جایگاه اجتماعی. همه این موارد موجب ایجاد یگانگی و محبت و برادری در میان نمازگزاران می‌شود.
اسلام اجازه نمی‌دهد بین صفوف فاصله زیاد باشد و باید به نحوی باشد که افراد شانه به شانه هم بایستند و بین آنها فضای خالی و یا مانعی نباشد.

۹۸.پیوند نماز با حضور به موقع

نماز جماعت به انسان می‌آموزد که در فاصله چند دقیقه همه باید در یک جا حاضر شوند و اگر مسیر کسی دور است باید زودتر حرکت کند تا خود را به جماعت برساند. این حضور به وقت، یک تمرین برای وقت شناسی و حضور به موقع است.
در حدیث آمده است: حضرت موسی از خداوند پرسید: پاداش کسی که نماز خود را اول وقت بخواند چیست؟ خداوند فرمود: دعایش را مستجاب می‌کنم.
در حدیث دیگری می‌خوانیم: به کسی که بر زمان اول وقت نمازهای خود مداومت و مراقب نماید، در لحظه مرگ شهادتین تلقین شده و ابلیس از او دور می‌شود.
در حدیث دیگری آمده است: محافظت بر اوقات نماز را از خروس یاد بگیرید.

۹۹.پیوند نماز با برکات مسجد

گرچه مسجد برای نماز ساخته می‌شود، ولی برکات مسجد تنها مخصوص نماز نیست. امر به معروف، نهی از منکر، تبلیغ و آموزش دین کمک به جبهه‌ها و یافتن دوست، کسب اطلاعات جدید و شناسایی افراد، به صورت طبیعی و بدون تشریفات، حذف امتیازات موهوم، تجلیل از بزرگان دین و زنده نگه داشتن آثار و افکار آنان، حمایت از رهبر مسلمین، کمک‌های مالی به فقرا و کمک‌های علمی به عموم مردم در مسجد انجام می‌شود: «مَنِ اخْتَلَفَ إِلَی الْمَسَاجِدِ أَصَابَ إِحْدَی الثَّمَانِ أَخاً مُسْتَفَاداً فِی اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَوْ عِلْماً مُسْتَطْرَفاً أَوْ آیةً مُحْکَمَةً أَوْ رَحْمَةً مُنْتَظَرَةً أَوْ کَلِمَةً تَرُدُّهُ عَنْ رَدًی أَوْ یسْمَعُ کَلِمَةً تَدُلُّهُ عَلَی هُدًی أَوْ یتْرُکُ ذَنْباً خَشْیةً أَوْ حَیاءً».

۱۰۰.پیوند نماز با جذب حداکثری

در کارهای گروهی نباید کسانی که تأخیر کرده‌اند به کلی محروم شوند بلکه باید آنان را نیز شریک کرد ولی وظایف خاصی را به گردن آنان گذاشت. اگر کسانی به رکعت اول نماز جماعت نرسیدند می‌توانند در سایر رکعات به نماز ملحق شوند و آنگونه که در رساله مراجع تقلید گفته شده، عمل کنند تا از این فیض عمومی محروم نشوند.

۱۰۱.پیوند نماز با مدیریت

بخشی از توفیقات هر گروهی مربوط به مدیر آن گروه است. اگر مدیر منظم، عادل، خوش اخلاق، پاسخگو، دانشمند، محبوب، مهربان، دارای لحنی زیبا، خوشبو، در کارهای خیر پیشگام و در رفتار و گفتار صادق باشد، اینچنین مدیری در هر کاری توفیقش از کسانی که فاقد برخی از این صفات می‌باشند، بیشتر است.

این صفات در امام جماعت، برخی به عنوان شرط صحت و برخی به عنوان شرط کمال قرار داده شده است و لذا می‌توان گفت نماز با تمام مؤلفه‌های مدیریت و شرایط و صفات توفیق یک مدیر عجین و هماهنگ شده است.

همانگونه که گاهی به خاطر برخی از صفات زشت مدیر، جمع و گروه متلاشی و یا ناکارآمد می‌شود، که در این موارد باید مدیر را تغییر یابد، در نماز نیز در شرایطی که در رساله‌های عملیه آمده، انسان نباید پذیرای امام جماعتی باشد که به خاطر صفات ناروا، از جمعیت نمازگزاران کاسته و از رونق نماز کم می‌کند.

۱۰۲.پیوند نماز با تعاون و مشارکت

شریک کردن دیگران در کارهای خیر، از عوامل الفت جامعه است. حتی در نماز جماعتی که در میدان جنگ و در حالت خوف از دشمن خوانده می‌شود، دو رکعت نماز جماعت میان دو گروه رزمندگان تقسیم شده تا تبعیضی پیش نیاید و همه در این خیر شریک باشند. برای چگونگی تقسیم شدن دو رکعت نماز در جبهه میان دو گروه به آیه ۱۰۲ سوره نساء و تفسیر آن مراجعه فرمایید.

یکی از مشکلات بعضی از مساجد آن است که امام جماعت سالمند یا بیمار بوده و حوصله لازم را برای برقراری ارتباط با مأمومین جوان را ندارد. در اینگونه موارد باید ائمه جماعاتی که در اثر کهولت سن توانایی لازم را ندارند، یا مهارت تبلیغ و کلاسداری و یا فرصت مطالعه ندارند، از روحانیون جوان بهره بگیرند و اداره مسجد را با مشارکت آنان انجام دهند.

روحانی سالمند امام جماعت شود و روحانی جوان تازه نفس، مسئول تعلیم و تفقد و برقراری ارتباط باشد. این سخن را می‌توان از آیات قرآن نیز استفاده کرد آنجا که خداوند حضرت موسی را مأمور تبلیغ می‌کند و او می‌گوید چون هارون فن بیان بهتری دارد، او را شریک من در این مأموریت قرار بده: «وَ اجْعَل لیّ وَزِیرًا مِّنْ أَهْلِي هَارُونَ أَخِي... وَ أَشْرِکْهُ فِي أَمْرِي» و سپس می‌فرماید نتیجه این مشارکت این است که تسبیح و ذکر تو بیشتر می‌شود: «کیَ نُسَبِّحَکَ کَثِيرًا».

آری اگر بتوانیم با شریک کردن افرادی، موجب کثرت نمازگزاران در مسجد بشویم، تسبیح و ذکر خدا بیشتر خواهد شد، پس گاهی لازم است در کارها شریک بگیریم. این شرکت تنها در اداره مسجد نیست، بلکه در بسیاری از کارهای خیر اگر سلیقه‌های مختلف با همدیگر شریک شوند و تقسیم کار بر اساس تخصص‌ها و لیاقتها و ظرفیت‌ها و ذوق‌ها و استعدادها و گرایش‌ها باشد، شرکت افراد متعدد، انواع سلیقه‌ها را جمع و کار نیز با رونق بیشتری صورت خواهد گرفت.

۱۰۳.پیوند نماز با مراعات افراد ضعیف

در نماز جماعت باید مراعات ضعیفترین افراد را نمود. امیرالمومنین(ع) در نامه‌اش خطاب به مالك اشتر می‌نویسد که در برپایی نماز جماعت باید مراعات حال ضعیفترین مأمومین را داشته باشی و این نصیحت را از قول پیامبر اکرم(ص) هنگامی که آن حضرت را برای تبلیغ به یمن فرستاده بودند، برای او نقل می‌کنند: «وَ قَدْ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ص) حِينَ وَجَّهَنِي إِلَى الْيَمَنِ کَيفَ أُصَلِّي بِهِمْ؟ فَقَالَ: صَلِّ بِهِمْ کَصَلَاةِ أَضْعَفِهِمْ».

۱۰۴.پیوند نماز با دوری از تجملات

همانگونه که نمازگزار حق ندارد از لباس ناپاک، غصبی، از اجزاء مردار، از حیوان حرام گوشت استفاده کند، همچنین حق ندارد از لباسی که از ابریشم خالص بافته شده و یا از طلا استفاده کند. این مطلب نشان دهنده این است که در نماز از تجملات باید دوری کرد. البته چنانکه قبلاً گفتیم در خصوص زنان، که زینت کردن امری طبیعی برای آنان است، اشکالی ندارد.

۱۰۵.پیوند نماز با وقار

پیامبر اکرم صلی‌الله علیه و آله و سلم شخصی را دیدند که سجده‌های خود را ناتمام و سریع انجام می‌داد، فرمودند: سجده او مثل نوک زدن کلاغ به زمین است و اگر این شخص با این وضعیت و با این نماز از دنیا برود، بر غیر دین من از دنیا رفته است: «لَئِنْ مَاتَ هَذَا وَ هَكَذَا صَلَاتُهُ لَيَمُوتَنَّ عَلَى غَيرِ دِينِي».

۱۰۶.پیوند نماز با واقعیت ها

نمازگزار مسافر نمازهای چهار رکعتی خود را دو رکعتی می‌خواند. شاید بتوان گفت دلیل آن این است که در سفر به طور طبیعی برای انسان مشکلاتی دارد که اقتضای تخفیفی از طرف خداوند را به دنبال دارد.

حتی در وطن نیز نماز جمعه دو رکعت معین شده و این به خاطر آن است که نماز جمعه دارای دو خطبه است، که گوش دادن به آنها تکلیف است. لذا خداوند دو رکعت از نماز جمعه کاسته است تا تخفیف و جبرانی بر آن تکلیف باشد: «وَ إِنَّمَا جُعِلَتِ الْجُمُعَةُ رَكْعَتَينِ مِنْ أَجْلِ الْخُطْبَتَينِ جُعِلَتَا مَكَانَ الرَّكْعَتَينِ الْأَخِيرَتَينِ».

همچنین روزی که نماز عید با نماز جمعه تقارن پیدا می‌کند تنها نماز عید کفایت می‌کند و لازم نیست که مردم در یک روز دو بار به مصلای نماز بیایند

نمونه دیگر آنجاست که دعای لحظه افطار که انسان گرسنه است یک سطر بیشتر نیست ولی برای سحر دعاهای طولانی و چند صفحه‌ای تعیین شده است. برای زیارت اولیاء خدا نیز از سلام مختصر تا زیارت جامعه کبیره مطرح است تا هر انسانی مطابق حوصله و نشاط و فرصتی که دارد استفاده کند و هیچ کس از این خیر و فضیلت محروم نشود.

نمونه دیگر این انعطاف‌ها را در نماز نافله شب می‌بینیم که هم می‌توان ۱۱ رکعت حتی بدون سوره در چند دقیقه خواند و هم می‌توان تنها در رکعت آخر آن به ۴۰ مومن دعا کرد و ۷۰ مرتبه استغفار نمود و با ۳۰۰ بار کلمه «العفو» از خداوند تقاضای عفو نمود، هم می‌توان بعضی رکعات را ایستاده و بعضی را نشسته خواند، هم می‌توان بعضی رکعات را سحر و بعضی دیگر را بعد از طلوع فجر خواند.

تمام این اجازه‌ها برای آن است که نماز و رابطه با خدا تنها مخصوص افراد عارف و فارغ با حوصله نباشد بلکه برای افراد عادی و بی حوصله نیز تدبیر و برنامه‌ای لازم است تا محروم نباشند.

۱۰۷.پیوند نماز با نظافت

خداوند به دو پیامبر خود، حضرت ابراهیم و حضرت اسماعیل، دستور می‌دهد برای خدمت به زائران خانه خدا که برای طواف و اعتکاف به مکه می‌آیند، مسجدالحرام را تطهیر و آماده کنند. عبادت و نماز به قدری مهم است که ابراهیم و اسماعیل برای انجام مراسم آن مأمور نظافت خانه خدا می‌شوند: «طَهِّرا بَيتِي».

۱۰۸.پیوند نماز با دوری از تملق

انسان در نماز خداوندی را حمد و سپاس می‌کند که خالق تمام هستی است، سرچشمه تمام رحمت‌ها و برکات است، مالک روز قیامت است.
زبانی که ثناگوی خالق هستی شد، دیگر تن به ثناگویی هر نالایقی نمی‌دهد. امام حسین (علیه السلام) فرمود: کسی که وصل به پیامبر صلی الله علیه وآله باشد و از دامن زهرا علیها السلام برخاسته باشد، بیعت یزید را نخواهد پذیرفت.
دیگران چه و که هستند و چه قدرتی دارند که من ثناگوی آنها باشم؟ به خصوص که می‌دانم اگر ظالمی ستایش شود عرش خداوند به لرزه در می‌آید.
آری، ثنای او، چنان روح بزرگی به ما می‌دهد که دیگر حاضر به ثنای دیگران نمی‌شویم و این روح بزرگ را از نماز و حمد می‌توان تحصیل کرد. حیف که ما با توجّه نماز نخواندیم و مزه نماز را نچشیدیم.

۱۰۹.پیوند نماز با زندانیان

در اسلام سفارش شده است که در روز جمعه حتی زندانیان را برای شنیدن خطبه‌های نماز جمعه حاضر کرده و سپس آنها را به زندان باز گردانید. در این دستور برکاتی است: برای زندانیان تفریح و استراحت است، آگاهی آنان بالا می‌رود، عظمت و اجتماع بزرگ مومنان و نمازگذاران را می‌بینند، بر رفتار خود پشیمان شده و نادم می‌شوند، و مردم با دیدن ایشان متنبه شده و درس عبرت می‌گیرند و از میزان و آمار جرم و فساد در جامعه آگاه می‌شوند.

۱۱۰.پیوند نماز با تحرّک

نماز در گوشه نشستن و ذکر خدا گفتن نیست بلکه در مقدمات نماز و خود نماز دستورات، وظایف و اعمالی است که در همه آنها نوعی تحرک به چشم می‌خورد. در روایات برای هر گامی که برای نماز برداشته می‌شود پاداشی بیان شده است. نماز با جملات «حَی عَلَی الصَّلَاهْ» که به معنای شتاب و حرکت است و با جمله «فَاسْعَوْا إِلی ذِکْرِ اللَّه» و «بحَوْلِ اللَّهِ وَ قُوَّتِه اقوم و اقعد» که در آن حرکت است و با قیام و قعود و رکوع و سجود و بلند کردن دستها انواع تحرکها و جنب و جوش‌ها را می‌بینیم.
کوتاه سخن آنکه اسلام طرفدار تحرک و مخالف رکود است، خواه رکود طبیعت، خواه رکود سرمایه و خواه رکود علم و لذا در نماز که مهمترین عبادت است انواع تحرکها را مشاهده می‌کنیم.
اینهمه ثواب برای نماز جماعت، در سایه حرکت به سمت مسجد به دست می‌آید. ثواب اقتدا کردن یک نفر به یک نفر را ۱۵۰ برابر دانسته تا انسان را از خانه و رکود بیرون آورد و به مسجد و جمع متصل کند.

۱۱۱.پیوند نماز با جماعت

نماز، زمانی ارزش والایی دارد که در مسجد و با جماعت اقامه شود و به تعداد هر فردی که به این جماعت اضافه شود، پاداش نماز بیشتر می‌شود تا آنکه تعداد نمازگزاران به بیش از ۱۰ نفر برسد، که در این هنگام جز خداوند هیچ کس نمی‌تواند ثواب چنین نمازی را حساب کند.
به یک مثال توجه کنید: هر انگشتی در کنار انگشت دیگر قرار گیرد، کارایی آن اضافه می‌شود ولی هنگامی که تعداد انگشتان به ۱۰ برسد، نمی‌توان تعداد کارایی آنها را به حساب آورد. یعنی هیچگاه انسانی پیدا نشده که بگوید کاری برای من پیش آمد که نیاز به ۱۱ انگشت داشتم. نماز جماعت نیز اینگونه است به ۱۰ نفر که می‌رسد، ثوابش بی‌حد است.

۱۱۲.پیوند نماز با تشکیلات

چنانچه برای امام جماعت حالتی پیش آید که نتواند به نماز ادامه دهد، یکی از کسانی که پشت سر او هستند و شرایط امام جماعت را داراست، می‌تواند امامت را به عهده گیرد و این نشانگر آن است که برنامه‌های اسلامی با رفتن یک فرد نباید بهم ریزد، بلکه باید تشکیلات و نظام چنان پایه گذاری و برنامه‌ریزی شود که هرگاه فردی رفت، نظام از هم نپاشد و تشکیلات همچنان پا بر جا باشد. مهمّ، تداوم راه است، هر چند پیشوا عذری پیدا کند.

در جنگ احد ندایی بلند شد که پیامبر کشته شده است. بعضی باور کرده و مأیوس شده و فرار کردند که در این هنگام آیه نازل شد: «أفَإنْ ماتَ أوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلی أعْقابِکُم» آیا اگر پیغمبر ازدنیا برود یا شهید بشود شما باید به عقب بازگردید؟

نظام اسلامی باید از چنان تشکیلات و انسجام و برنامه ریزی و مدیریتی برخوردار باشد که حتی با مرگ یا شهادت رهبر نیز از هم نپاشد.

۱۱۳.پیوند نماز با کمک به محرومان

یکی از برکات نماز در مساجد، امدادگری است. همیشه محرومان به مساجد روانه می‌شدند و مشکلات خود را با مردم در میان می‌گذاشتند و در آن مکان مقدّس آن را حل می‌کردند. سابقه این کار از زمان رسول اکرم (صلی الله علیه وآله) بوده است و قرآن صحنه‌ای را نقل می‌کند که فقیری وارد مسجد شد و از مردم استمداد کرد. کسی به او توجّهی نکرد و فقیر با ناله به خداوند حال خود را گفت.

حضرت علی (علیه السلام) مشغول نماز بود و این صحنه را متوجه شد، به فقیر اشاره کرد و او جلو آمد و حضرت در حال رکوع انگشتر خود را به او داد، آیه نازل شد که: سرپرست شما فقط خداوند و پیامبرش و کسانی هستند که در حال رکوع انفاق و به فقرا رسیدگی می‌کنند: «إنَّما وَلِیکُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذینَ آمَنُوا الَّذینَ یقیمُونَ الصَّلاةَ وَ یؤْتُونَ الزَّکاةَ وَ هُمْ راکِعُون».

همین که مردم آیه را شنیدند به مسجد آمدند تا ببینند این آیه درباره چه کسی نازل شده است. فهمیدند که مورد آیه شخص علی‌بن ابیطالب است. به هر حال، امدادرسانی به جبهه‌های جنگ و کمک به فقراء از مسجد، در سایه برکات نماز بوده و خواهد بود.

مسلمین از پایگاه مساجد به جبهه می‌رفتند، انقلاب اسلامی ایران هم از مساجد شروع شد. در قرآن بارها نماز و انفاق، نماز و زکات، نماز و قربانی در کنار هم آمده و در حدیث می‌خوانیم: نماز کسی که زکات ندهد قبول نیست.

۱۱۴.پیوند نماز با محبوبیت اجتماعی

رسول خدا فرمودند: اگر مردم از امام جماعتی ناراضی باشند و او محبوب مردم نباشد و وجود او را با اکراه پذیرفته باشند، نمازش قابل قبول نیست. «و إمام قوم یصلی بهم و هم له کارهون»

۱۱۵.پیوند نماز با پاکی چشم و روح

خداوند به حضرت داوود فرمود: چه بسا نماز بنده‌ام را به صورتش پرتاب می‌کنم و نمی‌گذارم صدایش به من برسد. آیا می‌دانید این افراد چه کسانی هستند؟ آنها کسانی هستند که پیوسته به ناموس مردم نگاه بد می‌کنند و با خود می‌گویند: اگر قدرتی داشتم، گردن مردم را می‌زدم.

۱۱۶.پیوند نماز با اعتماد سازی

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم فرمودند به کسانی که نمازهای یومیه خود را به جماعت می‌خوانند، امید خیر داشته باشید: «مَنْ صَلَّی الْخَمْسَ فِی جَمَاعَةٍ فَظُنُّوا بِهِ خَیرا»

۱۱۷.پیوند نماز با مردم شناسی

امام صادق فرمودند: فلسفه نماز جماعت آن است که نماز خوان از غیر آن شناخته شود و حافظ نماز از ضایع کننده آن نیز شناخته شود. «إِنَّمَا جُعِلَ الْجَمَاعَةُ وَ الِاجْتِمَاعُ إِلَی الصَّلَاةِ لِکَی یعْرَفَ مَنْ یصَلِّی مِمَّنْ لَا یصَلِّی وَ مَنْ یحْفَظُ مَوَاقِیتَ الصَّلَوَاتِ مِمَّنْ یضَیع»

۱۱۸.پیوند نماز با راه شناسی

انسان خودش را در بین راه‌های مختلف می‌بیند:

خواسته‌ها و توقعات و آرزوهای درونی او را به سویی می‌کشد و انتظارات و هوس‌های مردم او را به سوی دیگری.

وسوسه‌های شیطانی به سویی و راه‌های طاغوت‌ها به سویی دیگر.

آداب و رسوم نیاکان به سویی و آداب و رسوم جدید به سویی دیگر.

در نماز انسان همه این راه‌ها را کنار می‌گذارد و دائم از خداوند راه مستقیم می‌خواهد که در قرآن این راه، راه خدا و انبیاء و بندگی اوست.

راه خدا راهی ثابت، واحد، مطمئن و شکست ناپذیر است در حالی که راه‌های دیگر هم ثابت نیست و هم متعدد است و هم غیر قابل اطمینان و شکست پذیر.

۱۱۹.پیوند نماز با اذان

امام سجاد (ع) می‌فرمایند: مؤذن به گردن مردم حق دارد، چون او خداوند را به یاد مردم انداخته و آنان را به دریافت الطاف الهی دعوت می‌کند، پس باید از او تشکر نموده و احترامش در جامعه اسلامی حفظ شود.

۱۲۰.پیوند نماز با سیاست

براساس روایات، اگر نماز با بهترین شرایط اقامه شود ولی همراه با ولایت رهبران معصوم نباشد، قبول نیست.

در مراسم حج مشاهده می شود که بهترین نمازها در مکه و در مسجدالحرام اقامه می‌شود ولی اثری که باید داشته باشد ندارد. جمعیت میلیونی در کنار کعبه و مقابل قبله واقعی، وضو با بهترین آب یعنی آب زمزم، ایستادن در بهترین مکان (مسجدالحرام)، و اقامه نماز به امامت فردی که حافظ و قاری قرآن است اما این نماز در این نیم قرن اخیر نه مانع فحشا شده است و نه مانع منکر، مسلمانان زیادی در فلسطین کشته شدند و فحشا توسعه پیدا کرد ولی این نماز میلیونی اثری که باید داشته باشد نداشت.

آیا نعوذ بالله وعده خداوند درباره اثر نماز که «إِنَّ الصَّلاةَ تَنْهی عَنِ الْفَحْشاءِ وَ الْمُنْکَر» است، دروغ می‌باشد؟یا نمازی که اکنون در کنار کعبه خوانده می‌شود، آن نماز قرآنی نیست زیرا علاوه بر جمعیت و قبله و طهارت و قرائت، از روح نماز خالی است و بر اساس روایات روح نماز، ولایت رهبران معصوم یعنی امیرالمومنین و ائمه اطهار علیهم السلام است.

۱۲۱.پیوند نماز با استقلال

پیوند نماز با استقلال در قبله است، زیرا قبله یهود و مسیحیت در جهات دیگر است و قرآن می‌فرماید: ما کعبه را قبله ی شما قرار دادیم تا مستقل باشید و دیگران نگویند شما به قبله ما نماز می‌خوانید و با این حرف بر شما منّت بگذارند و حجتی داشته باشند: «لِئَلَّا یکُونَ لِلنَّاسِ عَلَیکُمْ حُجَّةٌ».

۱۲۲.پیوند نماز با انتخاب

در نماز انسان حق انتخاب دارد و می‌تواند در چارچوب ارزشها، مکان یا زمان یا امام جماعتی را انتخاب کند و در آن مکان و زمان و با آن امام جماعت، نماز خود را اقامه نماید.

همچنین بعد از سوره حمد، انتخاب سوره دیگر (به جز سوره‌های دارای سجده واجب) به نمازگزار سپرده شده است تا او با، سلیقه، حافظه، فرصت و علاقه‌ای که دارد، سوره‌ای را انتخاب کند. همچنین در قنوت و دعاهای بعد از نماز انسان می‌تواند اذکار و ادعیه‌هایی را که دوست دارد انتخاب و اختیار کند.

۱۲۳.پیوند نماز با شهادت

حضرت علی امیرالمومنین(ع) در نماز شهید شد و امام حسین(ع) نیز در لحظاتی قبل از شهادت در روز عاشورا به نماز ایستادند. این مطلب نشان می‌دهد نه حضرت علی(ع) به خاطر شهادت مسجد را ترک کردند و نه امام‌حسین(ع) به علت جنگ، لحظه‌ای در اقامه نماز درنگ نمودند.

همچنین سفارش شده بهترین چیز برای سجده خاک کربلا است. خاک کربلا نشانه عزت، صلابت و شهادت است. تاریخ کربلا داروی همه نوع تهدیداتی است که ابرقدرتها بر علیه مسلمانان دارند.

کربلا یعنی مقاومت در برابر تحریم اقتصادی تا آنجا که حداقل آب هم برای نوشیدن نداشتند.

کربلا یعنی مقاومت در برابر محاصره نظامی تا آنجا که هفتاد و دو نفر در مقابل حدود سی هزار نفر ایستادند.

کربلا یعنی زیر سم اسب رفتن ولی زیر بار ظلم نرفتن.

سجده بر این خاک علاوه بر بندگی خدا، یادآور عزت، شهامت، شجاعت، عصمت و شهادت می‌باشد.

در روایات می‌خوانیم از نماز آن بخش‌هایی قبول است که انسان حضور قلب داشته باشد و اگر حضور قلب نبود، نمازهای نافله سبب قبولی آن است. نمازهای نافله کلید قبولی نمازهای واجب است و اگر نه حضور قلبی بود و نه نافله، لااقل سجده بر خاک کربلا سبب قبولی نماز و صعود آن می‌شود.

امام حسین(ع) در روز عاشورا برای دو رکعت نماز، تیر باران دشمن را برای خود و اصحابش پذیرفت. در جمهوری اسلامی نیز امامان جمعه‌ای همچون آیت الله اشرفی، دستغیب، مدنی، صدوقی شهید محراب شدند.

۱۲۴.پیوند نماز با تحمل شکنجه ها

مرحوم حجت الاسلام والمسلمین ابوترابی که در جبهه‌های جنگ حضور داشته و ۱۰ سال نیز اسیر دشمن بعثی بود، در اجلاس سراسری نماز خطاب به حضار گفت: زمانی از سوی صدام (جنایتکار تاریخ که برای براندازی جمهوری اسلامی از زمین و آسمان ایران را مورد هجوم قرار داد و صدها هزار شهید و جانباز و اسیر و مفقودالاثر از ایران اسلامی گرفت) دستور آمد که اسیران موثر

در میان اسرای رزمنده ایرانی را شبانه نابود کنید. نیمه شب شکنجه گران بعثی به اردوگاه اسرا آمدند و من و جمعی را جدا کردند و به قصد کشتن آنگونه شکنجه دادند که خود را در لحظات پایانی زندگی یافتیم و در خون خود می‌غلتیدیم. میخ در سر بعضی کوبیدند و بر صورت بعضی آنگونه ضربه وارد کردند که چشمش از کاسه در آمد و روی زمین افتاد. نفس‌ها به شماره افتاد، هیچ رمقی نمانده بود، از روزنه سلول بازداشتگاه سفیدی صبح را دیدیم و با همان حال دو رکعت نماز خواندیم و بعد متوجه شدیم آن سپیده، سپیده صبح نبوده و لذا دوباره نماز صبح خواندیم.

ایشان سپس فرمود:ای کسانی که در اجلاس نماز شرکت کرده اید و رهبر معظم برای شما و امت پیام داده و رئیس جمهور و مسئولین در آن شرکت کرده اند، بدانید که ما در دوران اسارت اینگونه نماز را حفظ می کردیم.

آری، کسانی که ارزش چیزی رابدانند، حاضرند جان خود را فدای آن کنند و با هیچ بهانه‌ای آن را از دست نمی‌دهند ولی در مقابل این ایثارگران؛

الف: عدّه‌ای ایمان ندارند ونماز نمی‌خوانند: «فَلا صَدَّقَ وَ لا صَلّی»

ب: عدّه‌ای مانع نماز دیگران می‌شوند: «أَرَءَیتَ الَّذِی ینهٰی‌عَبْدًا إِذَا صَلی»

ج: عدّه‌ای نماز را مسخره می کنند: «وَ إِذا نادَیتُمْ إِلَی الصَّلاةِ اتَّخَذُوها هُزُواً وَ لَعِبا»

د: عدّه‌ای بی‌نشاط نماز می‌خوانند: «وَ إِذا قامُوا إِلَی الصَّلاةِ قامُوا کُسالی»

هـ : عدّه‌ای گاهی می‌خوانند و گاهی نمی‌خوانند: «الَّذینَ هُمْ عَنْ صَلاتِهِمْ ساهُون»

و: عدّه‌ای به خاطر رسیدن به دنیا، از نماز کم می گذارند: «وَ إِذا رَأَوْا تِجارَةً أَوْ لَهْواً انْفَضُّوا إِلَیها وَ تَرَکُوکَ قائِما»

۱۲۵.پیوند نماز با حکومت

در قرآن کریم می‌خوانیم: «الَّذِینَ إِنْ مَکَّنّاهُمْ فِی الْأَرْضِ أَقـامُوا الصَّلاـةَ وَ آتَوُا الزَّکاةَ وَ أَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَوْا عَنِ الْمُنْکَرِ وَ لِلَّهِ عاقِبَةُ الْأُمُورِ» کسانی که اگر آنان را در زمین به قدرت برسانیم، نماز بر پا می‌دارند و زکات می‌دهند و (دیگران را) به خوبی‌ها دعوت می کنند و از بدی‌ها باز می‌دارند و پایان همه‌ی امور برای خداست.

این آیه بیانگر این مطلب است که اقامه نماز، به قدرت و امکانات نیاز دارد و اوّلین ثمره حکومت صالحان، نماز و زکات و امر به معروف و نهی از منکر است.

اگر قدرت و امکانات، در دست افراد صالح باشد، بهره‌برداری صحیح می کنند و اگر در اختیار نااهلان قرار گیرد سوء استفاده می کنند. بنابراین دنیا و قدرت، برای گروهی نعمت و برای گروهی وسیله‌ی بدبختی است و قرآن از هر دو نمونه یاد کرده است: اگر مؤمنان به قدرت برسند، به سراغ نماز و زکات و امر به معروف می‌روند ولی انسان‌های منحرف و نااهل، اگر قدرتمند شوند کارشان طغیان است، «إِنَّ الْإِنْسانَ لَیطْغی» و در راه نابودی منابع اقتصادی و نسل بشر گام بر می‌دارند، «وَ إِذا تَوَلَّی سَعی فِی الْأَرْضِ لِیفْسِدَ فِیها وَ یهْلِکَ الْحَرْثَ وَ النَّسْلَ» و عاقبت، مردم را به دوزخ می کشانند «أَئِمَّةً یدْعُونَ إِلَی النّارِ».

۱۲۶.پیوند نماز با اطاعت

در نماز جماعت لازم است که انسان از حرکات و اعمال امام جماعت که در نقش رهبر است، اطاعت کامل داشته باشد. اینکه قبل از امام جماعت حق نداریم نماز را آغاز کنیم و یا به رکوع و سجود برویم نشان دهنده نقش و اهمیت اطاعت از امام جماعت است. این اطاعت در جامعه اسلامی و تبعیت از رهبری الهی نیز باید متجلی باشد.

۱۲۷.پیوند نماز با موضع‌گیری‌های اجتماعی و سیاسی

قرآن می‌فرمایـد: «لا تُصَلِّ عَلی أَحَدٍ مِنْهُم» ای پیامبر بر جنازه افرادی که از جبهه فرار کرده‌انـد و منافق هسـتند نماز نگـذار و با این ترک نماز، موضع و قهر خودت را نسبت به آنان نشان بده.

حضـرت زهرا(س) نیز وصـیت کرد شبانه مرا غسل دهید و بر من نماز گزارید، تا قاتلین من و غاصبین حکومت شوهرم در تدفین من شرکت نکنند و با این وصیت خشم خود را نسبت به حکومت وقت اعلام کرد.

به مـا سـفارش شـده که در رکعت اول نماز جمعه، سوره جمعه خوانـده شود و در رکعت دوم سوره منافقین تا لرزه بر انـدام منافقین بیفتد.

۱۲۸.پیوند نماز با تزلزل نظام‌های فاسد

هنگـامی که به امـام رضا(ع) پیشـنهاد کردنـد نماز عیـد را برگزار کنـد، فرمود: به شـرط آن که نماز را به طریق نماز رسول الله(ص) اقامه کنم و نه آن گونه که حکومت بنی امیه و بنی عباس انجام می‌دهنـد که با اشـراف و اسب‌های زین کرده و انواع تجملات برای نماز می‌رفتند.

مأمون ابتـدا شـرط را پذیرفت و امام رضا(ع) با پای پیاده و برهنه و با حال تواضع و خضوع آن گونه حرکت کرد که برق سادگی و اخلاص و قـداست همه را دگرگون کرد. جمعیت چنان زیاد شد و دعاها و تکبیرات روز عید آن چنان اثر عمیق در جامعه گذاشـت که به مـأمون گفتنـد: اگر این نمـاز تمـام شـود و پایـان بگیرد تو دیگر نمی‌توانی در این کشور حکومت کنی زیرا بـا این نمـاز روح تازه‌ای در جامعه دمیده شده و تفاوت اسلام ناب با اسلام اموی و عباسی به نمایش گذاشته شده است. لذا دستور داد امام‌رضا(ع) را از وسط راهی که به سوی مصلی برای انجام نماز عید می‌رفت، برگردانند.

۱۲۹.پیوند نماز با رهبری

شایـد بتوان گفت که اقامه نماز چیزی هم وزن رهبری است، زیرا حضـرت ابراهیم(ع) در دو مورد برای نسـلش دعا کرد: یکی برای مقیم نماز شـدن که اینچنین دعا کرد: «رَبِّ اجْعَلْنی مُقیمَ الصَّلاةِ وَ مِنْ ذُرِّیتی» و یکی هم برای امام و رهبر شـدن هنگامی که خـدا او را به رهبری رسانـد و به او فرمود: «إِنِّی جاعِلُکَ لِلنَّاسِ إِماماً» او از خـدا خواست که ذریه او هم رهبر شونـد: «قالَ وَ مِنْ ذُرِّیتی» که خداوند به او فرمود امامت یک عهد الهی است که به ظالمین نمی‌رسد: «قالَ لا ینالُ عَهْدِی الظَّالِمین».

بنابراین از حلقوم مبارک حضـرت ابراهیم دو بار کلمه «وَ مِنْ ذُرِّیتی» صادر شـد: یکی برای اقامه نماز و دیگری هم برای رهبری که این مطلب نشان می‌دهد، نماز هم سنگ مسأله رهبری است.

۱۳۰.پیوند نماز با ترویج ارزش‌ها

شرایطی که برای امام جماعت بیان شده و امتیازات تعیین شده، نشان دهنده آن است که باید ارزشها را پاس داشته و احترام نمائیم. اگر مردم پشت سـر شخصی به نماز بایستند، همین اقتدا کردن، امام جماعت را وادار به حفظ و مراعات بیشتر و پوشیدن لباس تقوا و پرهیز از بسیاری از اعمال قرار می‌دهد. یعنی توجه مردم و اقتدای آنان صلاحیت افراد را تثبیت می‌کند.

۱۳۱.پیوند نماز با عدالت

امامِ جماعت باید انسان وارسته، با کمال، با سواد و با تقوی باشد. مگر نه این است که امام جماعت، رابط من با خداست؟ به هر ریسمانی که نمی‌توان چنگ زد و با هر نردبانی که نمی‌توان بالا رفت و با هرکسی که نمی‌توان به خدا نزدیک شد.

اگر امامت چند نفر در مسجد، شایستگی‌هایی لازم دارد، امامت امت و جامعه، شایستگی‌های بیشتری می‌خواهد، به همین دلیل سفارش شده است پشت سر کسی نماز بخوانید که به ایمان و عدالت او اطمینان دارید.

۱۳۲.پیوند نماز با معیارهای مکتبی

هر مسلمانی در هر کجای زمین، هر روز پنج بار باید به تمام هم‌کیشان و همفکرانش سلام کند: «السَّلَامُ عَلَینَا وَ عَلَی عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِین» سلام بر بندگان صالح خدا، سلام بر طرفداران مکتب حقّ.

در نماز، سیاست خارجی اسلام را یکی آیه «غَیرِ الْمَغْضُوبِ عَلَیهِمْ وَ لَا الضَّالِّین» تعیین می‌کند و یکی هم جمله «السَّلَامُ عَلَینَا وَ عَلَی عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِین». آری کسی که هر روز به بندگان خدا سلام می‌کند، به آنها حیله نمی‌زند، خیانت نمی‌کند و کلاه سرشان نمی‌گذارد.

۱۳۳.پیوند نماز با راه حق

ما در هر نماز با گفتن «اهْدِنَا الصِّراطَ الْمُسْتَقِیمَ» از خداوند راه مستقیم را می‌خواهیم.

راه مستقیم، راه خدا و اولیای خداست.

راهی است که از هرگونه خطا و انحراف دور است.

راهی است که ترسیم کننده آن مرا دوست دارد و نیازم را می‌داند.

راهی است که به بهشت منتهی می‌شود.

راهی است که با فطرت سالم هماهنگ است.

راهی است که اگر در آن راه بمیرم شهید محسوب می‌شوم.

راهی است که از عالم بالا و بالاتر از علم ماست.

راهی است که انسان دچار شک وپشیمانی نمی‌شود.

و بالاخره راه انبیا، شهدا، صالحان وصدیقین است.

اینها نشانه‌های راه حقّ و مستقیم است که شناخت آن مشکل و دقیق است و حرکت و پایداری در آن نیاز به امداد الهی دارد.

۱۳۴.پیوند نماز با تسلیم

حضرت علی علیه‌السلام می‌فرمایند: تأویل اینکه سفارش شده در رکوع، گردن خود را بکشید، این است که خدایا من به تو ایمان دارم گرچه گردنم زده شود: «آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ لَوْ ضُرِبَتْ عُنُقِی».

۱۳۵.پیوند نماز با مسأله جبر و اختیار

در نماز می‌گوییم: «ایاک نعبد» یعنی ما با اراده و اختیار خود تو را بندگی می‌کنیم و سپس می‌گوییم «و ایاک نستعین» یعنی همه چیز به ما تفویض نشده و ما همچنان به خداوند نیاز داریم. مثل کسانی که آموزش رانندگی می‌بینند که شاگرد در گاز دادن و ترمز گرفتن اختیار دارد، ولی یک پدال گاز و ترمز هم زیر پای معلم است. انسان نیز اینگونه است که هم اختیار دارد و هم پشت

سرش قدرت دیگری نیز هست.

۱۳۶.پیوند نماز با تجارت

قرآن در مواردی در کنار نماز، به مسأله داد و ستد و تجارت اشاره کرده و در سوره جمعه می‌فرماید: همین که صدای اذان بلند شد، تجارت را رها و به سوی نماز جمعه بشتابید: «إِذا نُودِی لِلصَّلاةِ مِنْ یوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلی ذِکْرِ اللَّهِ وَ ذَرُوا الْبَیعَ» اما همین که نماز جمعه تمام شد مجدداً به سوی کسب و کار و درآمد بروید: «فَإِذا قُضِیتِ الصَّلاةُ فَانْتَشِرُوا فِی الْأَرْضِ وَ ابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّه».

در قرآن از تجارت و داد و ستد به هنگام نماز انتقاد شده و می‌فرماید: بعضی از مردم هنگامی که تجارت یا لهوی را می‌بینند به سوی آن می‌روند و نماز و خطبه‌های نماز جمعه را ترک و رهبر خود را که مشغول خطبه خواندن است، تنها می گذارند: «وَ إِذَا رَأَوْاْ تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّواْ إِلَیهَا وَ تَرَکُوکَ قَائمًا قُلْ مَا عِندَ اللَّهِ خَیرٌ مِّنَ اللَّهْوِ وَ مِنَ التِّجَارَةِ».

از طرفی در آیه دیگر می‌فرماید: رادمردانی هستند که هیچ گونه تجارت و داد و ستدی آنان را از یاد خدا باز نمی‌دارد و همین که صدای اذان را بشنوند به سوی نماز می‌روند: «رِجالٌ لا تُلْهِیهِمْ تِجارَةٌ وَ لا بَیعٌ عَنْ ذِکْرِ اللَّهِ وَ إِقامِ الصَّلاة».

کوتاه سخن آنکه تجارت به جای نماز ممنوع، ولی بعد از نماز یا قبل از آن پسندیده است.

۱۳۷.پیوند نماز با لقمه حلال

در روایات می‌خوانیم: مثال کسانی که با لقمه حرام عبادت می کنند، مثال کسانی است که روی شن‌های نرم خانه می‌سازند: «الْعِبَادَةُ مَعَ أَکْلِ الْحَرَامِ کَالْبِنَاءِ عَلَی الرَّمْلِ»

۱۳۸.پیوند نماز با پاداش الهی

همانگونه که کارگران و کارمندان در مواردی که ساعاتی را بیش از ساعت مقرر کار می کنند، سود بیشتری به دست می‌آورند، در نماز هم افرادی که نوافل و نمازهای مستحبی را در کنار نمازهای واجب انجام دهند، علاوه بر پاداش بیشتر، سبب جبران کمبودهای نماز واجب و قبولی آنها نیز می گردند.

۱۳۹.پیوند نماز با سختی کار

پاداش همه نمازها یکسان نیست، بلکه نوع کار و شرایط زمانی، مکانی، اجتماعی، سیاسی و امثال آن در پاداشها اثر گذار است. همانگونه که در حدیث می‌خوانیم: «ضربه علی یوم الخندق افضل من عباده الثقلین» چون شرایط جنگ خندق با جنگهای دیگر تفاوت داشت و بسیار سخت تر بود. در آن روز تمام کفر در برابر تمام اسلام صف آرایی کرده بود.

۱۴۰.پیوند نماز با حساب و کتاب

در نماز باید شکل و شیوه و قالب‌ها مراعات شود. تعداد رکعات هر نماز، رکوع‌ها و سجده‌ها و اذکار آنها هرکدام حساب و کتاب دارد و نمی‌توان به جای سوره حمد، سوره دیگری را قرائت کرد. اینکه گفته شده بعد از نماز ۳۴ بار «الله اکبر»، ۳۳ بار «الحمدلله» و ۳۳ بار «سبحان الله» بگوییم و نه کمتر و نه بیشتر، انسان را با حساب و کتاب آشنا می کند.

قبل از شروع نماز، گفتن ۶ تکبیر مستحب است (نه ۵ و نه ۷ تکبیر)، مقدار خم شدن در رکوع تا آنجاست که کف دست به زانو

برسد، در سجده باید ۷ موضع به زمین برسد. کلمات تشهد، تعداد سلام‌های پایان نماز، تعداد تسبیحات اربعه مشخص است.

مستحب است در نماز سوره قدر خوانده شود و قدر یعنی اندازه‌گیری و حساب و کتاب، ولی نه آن حساب و کتابی که ما می‌فهمیم، بلکه حساب و کتابی که علم آن تنها نزد خالق یکتاست. برای عموم مردم شب قدر با دیگر شبها یکسان است لکن این خالق هستی است که می‌فرماید: شب قدر بهتر از هزار ماه است: «لَیلَةُ الْقَدْرِ خَیرٌ مِّنْ أَلْفِ شهْر»

یعنی هم حساب و کتاب و اندازه در کار است و هم همه حساب و کتابها را بشر نمی‌فهمد. خداوند در قرآن کریم بارها با جمله «وَ مَا أَدْرَئک» به پیامبرش می‌فرماید: تو هم نمی‌دانی. این مطلب نشان می‌دهد لازم نیست همه فرمول‌های هستی را همه ابناء بشر بدانند.

اینکه در ذکر رکوع «سبحان ربی العظیم» می گوییم و در سجده «سبحان ربی الاعلی»، نشان دهنده نوعی انتخاب حکیمانه به فرمان پیغمبر(ص) است زیرا در حدیث می‌خوانیم: «لَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَکَ وَ تَعَالَی فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّکَ الْعَظِیمِ قَالَ النَّبِی اجْعَلُوهَا فِی رُکُوعِکُمْ فَلَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ سَبِّحِ اسْمَ رَبِّکَ الْأَعْلَی قَالَ النَّبِی اجْعَلُوهَا فِی سُجُودِکُم». هنگامی که آیه «فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّکَ الْعَظِیم» نازل پیامبر فرمود: آن را در رکوع قرار دهید و چون آیه «سَبِّحِ اسْمَ رَبِّکَ الْأَعْلَی» نازل شد، فرمود: آن را در سجده خود قرار دهید.

۱۴۱.پیوند نماز با رعایت ادب

انسان حق ندارد نماز را نیمه کاره رها کند، زیرا همانگونه که رها کردن کلاس درس برای معلم و رها کردن کار برای کارگر اتلاف وقت و انرژی و سرمایه و یک نوع بی اعتنایی است، رها کردن نماز نیز نوعی بی اعتنایی و اهمیت ندادن به نماز می‌باشد چنانکه اگر با شخص محترمی گفتگو می کنیم و ناگهان کلام خود را قطع کنیم، به مخاطب خود توهین کرده ایم.

۱۴۲.پیوند نماز با تکمیل کارها

نماز گزار باید تمام واجبات نماز را به طور کامل انجام دهد و اگر هر یك از ارکان و واجبات نماز را کم کند، نماز او قابل قبول نیست و این خود یک درس مهم است که باید در زندگی از ناقص کاری و اهمال کاری اجتناب نمود.

اسلام می‌فرماید: عقاید خود را با استدلال و برهان فرا گیرید، نه با گفته افراد و آنجا که به کارشناس رجوع می کنید و مسائلی را از دیگران می‌آموزید، آن کارشناس باید مجتهد عالم و اعلم باشد و آنجا که قضاوت می کنید باید پای شاهدان عادل در کار باشد و آنجا که خبری را از غیر عادل می‌شنوید لازم است تحقیق کنید.

در حدیث می‌خوانیم که خداوند دوست دارد کارها با دقت و استحکام انجام گیرد: «وَ لَکِنَّ اللَّهَ یحِبُّ عَبْداً إِذَا عَمِلَ عَمَلًا أَحْکَمَه».

۱۴۳.پیوند نماز با عمران و آبادی

در قرآن می‌خوانیم که حضرت ابراهیم(ع) به سخت ترین نقطه زمین و بیابانی بی آب و گیاه هجرت کرد تا با این هجرت خود و اقامه نماز در آنجا، آن منطقه را به شهری امن و آباد تبدیل کند. « رَبَّنا إِنِّی أَسْکَنْتُ مِنْ ذُرِّیتی بِوادٍ غَیرِ ذی زَرْعٍ عِنْدَ بَیتِکَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنا لِیقیمُوا الصَّلاهْ».

۱۴۴.پیوند نماز با رزق و روزی

قرآن می‌فرماید: نماز ذکر خداست، «أَقِمِ الصَّلاةَ لِذِکْری» و در جای دیگر می‌فرماید: هرکس از ذکر خدا اعراض کند زندگی تنگ و سختی خواهد داشت. «وَ مَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِکْری فَإِنَّ لَهُ مَعیشَةً ضَنْکا» در حدیث می‌خوانیم: نماز شب سبب جلب روزی است: «وَ

صَلَاةُ اللَّیلِ تَجْلِبُ الرِّزْق».

۱۴۵.پیوند نماز با عالم غیب

در قرآن بعد از ایمان به غیب، مسئله ی نماز مطرح شده است: «الَّذینَ یؤْمِنُونَ بِالْغَیبِ وَ یقیمُونَ الصَّلاهْ».
خود نماز و آنچه گفته می‌شود و انجام می‌شود، همه از عالم غیب است.
اصلًا نماز رابطه با غیب است، پیوند بی نهایت کوچک با بی نهایت بزرگ است، گفتگوی یک موجود مادی است با مقامی که نه چشم او را می‌بیند و نه ذهن می‌تواند او را تصور کند: «لا تُدْرِکُهُ الْأَبْصارُ».

۱۴۶.پیوند نماز با خودسازی

از امام خمینی نقل شده است که فرمودند: نماز کارخانه انسان سازی است. آری کسی که بلندترین نقطه بدن خود، پیشانی را در ۱۷ رکعت نماز روزانه ۳۴ بار برخاک می گذارد، نمی‌تواند شخص متکبری باشد.
حضرت فاطمه زهرا(س) فرمودند: نماز برای پاک کردن انسان از تکبر است: «تطهیرا للکبر».
شرط نماز نیز اخلاص است و در خودسازی انسان باید از خودنمائی دوری کند. آری اگر در مکانی نماز بخوانیم که خود را نشان بدهیم یا در زمانی انجام دهیم که دیگران را به تحسین وادار کنیم یا تنها یکی از واجبات یا مستحبات آن را برای غیر خدا انجام دهیم یا در قیافه و لباس و قالبی نماز گزاریم که حتی نیم درصد آن برای غیر خدا باشد، کل نماز باطل است. همانگونه که اگر روزنه‌ای در توپ وارد شود، کل بازی تعطیل می‌شود و اگر لخته خونی در مغز وارد شود، انسان را از پا می‌اندازد و به مرگ تهدید می کند.
کوتاه سخن آنکه هیچ وسیله‌ای ساده تر، آسان تر، در دسترس تر، رایگان تر و بدون تشریفات تر از نماز برای خدایی شدن و قرب به خدا نیست. نماز برنامه‌ای است که نه هزینه‌ای دارد و نه محدودیتی و هرکس در هر سن و در هر شرایطی می‌تواند با مبدأ هستی ارتباط برقرار کند.

۱۴۷.پیوند نماز با هوشیاری و غفلت زدائی

قرآن می‌فرماید: اهل آسمانها و زمین و پرندگان تسبیح خدا را می گویند و سپس می‌فرماید: نماز و تسبحشان آگاهانه است: «کُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلاتَهُ وَ تَسْبیحَه» در جایی دیگر خطاب به نمازگزاران می‌فرماید: در حال مستی نماز نخوانید تا بدانید چه می گویید: «لا تَقْرَبُوا الصَّلاهَ وَ أَنْتُمْ سُکاری حَتَّی تَعْلَمُوا ما تَقُولُون».
راستی جای شرمندگی است که نماز پرندگان آگاهانه باشد ولی نماز انسان غیر آگاهانه. در نماز، تنها اذکار و حرکات کافی نیست، توجّه و شعور لازم است. عبادات ناآگاهانه نیز قبول نیست، گرچه تکلیف را ساقط می کند.
شرط اول در خود سازی هوشیاری است. قرآن می‌فرماید: بعضی انسانها از چهارپایان منحرف ترند، زیرا افراد غافلی هستند: «أُولئِکَ کَالْأَنْعام بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولئِکَ هُمُ الْغافِلُون».
و بهترین داروی غفلت نماز است، آن هم نمازی همراه با دیگران در مسجد و به امامت عالمی بصیر. این نماز است که انسان را از غفلت‌ها بیرون می‌آورد چون عالم بصیر دشمنان پیدا و ناپیدا را می‌شناسد و هشدار می‌دهد.
حضور در مسجد انسان را از سرگرم شدن به مسائل دنیوی بازمی دارد.
کنار هم ایستادن در نماز جماعت انسان را از انزوا و گوشه گیری جدا می‌کند.

همانگونه که فضای دریا بستری برای رشد و حیات ماهیان است، مساجدی که برنامه‌های تربیتی خوبی دارند، فضایی برای رشد و تکامل و خروج از غفلت هستند.

در حدیثی می‌خوانیم: خداوند نماز را بر انسان‌ها واجب کرد تا غافل نشوند و او را فراموش نکنند: «لا یغفل عنه و ینسوه»

امام رضا علیه‌السلام فرمودند: فراموش کردن خدا سبب طغیان می‌شود و اقامه نماز، اقرار به ربوبیت و سبب دوری از شرک، خضوع و اعتراف به بندگی و تعظیم و توقیر (وقار) خداوند است.

۱۴۸.پیوند نماز با مبدأ

نماز با الله اکبر شروع می‌شود و در سراسر نماز حمد و تسبیح و تهلیل و تکبیر الهی تکرار می‌شود. در پیوند نماز با مبدأ، همین بس که قرآن کریم می‌فرماید: «لا إِلهَ إِلاَّ أَنَا فَاعْبُدْنی وَ أَقِمِ الصَّلاةَ لِذِکْری».

هدف از اقامه نماز تنها رعایت قالب آن نیست، بلکه توجّه به قلب آن، یعنی احساس حضور است: «أَقِمِ الصَّلاةَ لِذِکْرِی».

۱۴۹.پیوند نماز با معاد

به گفته روایات، اولین سوال در قیامت مربوط به نماز است.

آری، همانگونه که اوّلین واجب بر هر مکلّفی قبل از روزه و خمس و زکات و حج و... نماز است، در قیامت نیز در اوّلین فرصت، از اوّلین تکلیف سؤال می‌شود. مردم نسبت به رستاخیز و معاد چند دسته هستند:

۱- گروهی به قیامت شک دارند: «یا أَیهَا النَّاسُ إِنْ کُنْتُمْ فی رَیبٍ مِنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْناکُمْ مِنْ تُراب»

۲- گروهی به قیامت گمان دارند: «یظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلاقُوا رَبِّهِم»

۳- گروهی به قیامت یقین دارند: «وَ بِالْآخِرَةِ هُمْ یوقِنُون»

۴- گروهی منکر قیامت هستند: «وَ کُنَّا نُکَذِّبُ بِیوْمِ الدِّین»

۵ – گروهی ایمان دارند ولی فراموش می‌کنند: «نَسُوا یوْمَ الْحِساب»

قرآن برای رفع شک گروه اول استدلال کرده و از مؤمنین و باورداراندگان معاد ستایش کرده است و از منکران، برهان خواسته که دلیل انکار شما چیست و برای گروه پنجم دائماً تذکّراتی داده که انسان فراموش نکند.

نماز، هم شک‌زدایی می‌کند و هم «غفلت»ها را به «یاد» تبدیل می‌سازد. در نماز با گفتن «مالک یوم الدّین» در هر شبانه روز حداقل ده بار، انسان مسئله قیامت را به خود تلقین می‌کند و تذکّر می‌دهد.

همچنین سفارش شده هنگام وضو که صورت خود را می‌شوییم، بگوییم خدایا مرا در قیامت رو سفید کن: «اللَّهُمَّ بَیضْ وَجْهِی یوْمَ تَسْوَدُّ فِیهِ الْوُجُوهُ وَ لَا تُسَوِّدْ وَجْهِی یوْمَ تَبْیضُّ فِیهِ الْوُجُوهُ».

به هنگام شستن دست راست بگوییم خدایا در قیامت نامه مرا به دست راستم بده: «اللَّهُمَّ أَعْطِنِی کِتَابِی بِیمِینِی وَ الْخُلْدَ بِیسَارِی».

به هنگام مسح پا بگوییم خدایا پای مرا بر صراط نلغزان: «اللَّهُمَّ ثَبِّتْ قَدَمَی عَلَی الصِّرَاطِ یوْمَ تَزِلُّ فِیهِ الْأَقْدَامُ»

۱۵۰.پیوند نماز با تشکر

خداوند به همه مخلوقات لطف کرده و به انسانها بیشتر و به انبیاء لطف مخصوص و به پیغمبر اسلام(ص) لطف بی نظیر که نامش را کوثر نهاده و سپس می‌فرماید: اولین تشکر از این کوثر نماز است: «إِنَّا أَعْطَینَاکَ الْکَوْثَر. فَصَلِّ لِرَبِّکَ وَ انحَرْ. إِنَّ شَانِئَکَ هُوَ الْأَبْتَر»

یکی از اسرار نماز، تشکّر از خدا است، قرآن می‌فرماید: عبادت کنید پروردگاری که شما و نیاکان شما را آفرید، «یا أَیهَا النَّاسُ

اعْبُدُوا رَبَّکَمُ الَّذی خَلَقَکمْ وَ الَّذینَ مِنْ قَبْلِکَمْ»

نماز بهترین نوع شکرگزاری است که شیوه آن را خداوند بیان فرموده و تمام انبیا و اولیا هم آن شیوه را به کار بسته‌اند.

۱۵۱.پیوند نماز با شعائر

در میان عبادات حج و نماز همراه با فریاد است، لکن فریاد حج، کلمه لبیک است که در مکان خاص و زمان خاص می‌باشد آن هم به هنگام برخورد کاروانها با یکدیگر اما فریاد نماز اذان است که در هر صبح و شام سفارش شده است.

اذان از کلمه الله شروع می‌شود و با کلمه الله پایان می‌یابد و دارای یک دور عقاید و دعوت به نماز و بهترین عمل است.

اذان شکستن سکوت است، زنگ بیدار باش است، نسیم معنویت است، نشانه آزادی و هوشیاری است، نشانه عشق به مکتب و دعوت به مکتب است.

اذان، عبور از فرد و دعوت به جمع است، سیمای دین است، پلی است میان مادیات و معنویت، فرودگاهی است برای پرواز و معراج. در دو آیه پی در پی در قرآن کریم چنین می‌خوانیم: مخالفان دین شما را مسخره می کنند: «یأَیهَا الَّذِینَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُواْ الَّذِینَ اتَّخَذُواْ دِینَکمْ هُزُوًا وَ لَعِبًا» و اذان شما را به تمسخر می گیرند «وَ إِذَا نَادَیتُمْ إِلیَ الصَّلَوةِ اتخَذُوهَا هُزُوًا وَ لَعِبًا». ناراحتی از دین شماست.

در روایات آمده که هنگام بلند شدن صدای اذان، شیطان عصبانی می‌شود و فرار می کند.

در تاریخ می‌خوانیم برای تصرف قلعه خیبر و برخورد با یهود پیمان شکن، همین که فرماندهی به امیرالمؤمنین(ع) واگذار شد، حضرت دستور داد مسلمین دور قلعه را بگیرند و با صدای رسا تکبیر بگویند. صدای تکبیر لرزه بر روح و روان یهودیان انداخت و آنها منطقه را ترک کردند.

ملت ایران برای طرد نظام شاهنشاهی شبها به بامها رفته و تکبیر گفتند و طومار رژیم پادشاهی برای همیشه در ایران در هم پیچیده شد. کوتاه سخن آنکه هیچ عبادتی به اندازه نماز تبلیغات ندارد.

در هر شبانه روز پنج نماز واجب داریم و در هر نمازی سفارش شده اذان را بلند بگویید و سپس و اقامه بگویید.در این دو ندای آسمانی جمعاً:

بیست مرتبه «حیّ علی الصلوة»

بیست مرتبه «حیّ علی الفلاح»

بیست مرتبه «حیّ علی خیرالعمل»

و ده مرتبه «قد قامت الصّلوة» می گوئیم.

با توجّه به اینکه مراد از «فلاح» و «خیر العمل» در اذان همان نماز است، هر مسلمانی در هر شبانه روز هفتاد مرتبه با کلمه «حیّ» به خود و دیگران، تلقین شتاب به سوی نماز می کند.

۱۵۲.پیوند نماز با زیارت

به هنگام زیارت پیشوایان، نماز زیارت سفارش شده است و در روایات متعدد داریم که نماز زیارت را خوانده و ثواب آن را به پیشوایان و ائمه اطهار(ع) هدیه کنید.

۱۵۳.پیوند نماز با دعا

در نماز، جایگاه دعا برجسته است. هم قبل از نماز دعاهایی سفارش شده و هم در نماز دعا می‌کنیم و از خداوند به طور مکرر هدایت به راه مستقیم را می‌خواهیم و هم در قنوت و سجده آخر و هم بعد از نماز دعاهایی وارد شده است.

نکته: شاید بتوان از اینکه در میان همه دعاها «اهدنا الصراط المستقیم» در سوره حمد قرار گرفته و تلاوت آن در رکعت اول و دوم واجب شده، استفاده کرد که مهم ترین دعا پیمودن راه مستقیم است که بدون استمداد از خداوند نمی‌شود، زیرا می‌بینیم بسیاری از دانشمندان هم مسیر صحیح را نمی‌روند.

آری اگر عقل کافی بود این همه پشیمانی در کار نبود. پشیمانی‌های انسان نشانه این است که عقل او کافی نیست.

اگر هم انتخاب‌های انسان درست بود، هیچ همسری از همسرش جدا نمی‌شد و طلاقی در کار نبود. عقل بشری مثل ترازوی زرگری است که بسیار دقیق است، اما توان توزین و سنجش هر کالایی را ندارد.

بنابراین انسان در کنار عقل، نیاز به راهنمای آسمانی و انبیاء و رهبران معصوم دارد.

از همه گذشته اگر کسانی باشند که از نظر فکری، عملی و روحی صددرصد در راه مستقیم باشند، باید برای تداوم آن همواره از خداوند بخواهند که: «اهدنا الصراط المستقیم» زیرا ممکن است در ادامه راه دچار لغزش شوند مثل راننده‌ای که تمام جاده را به خوبی طی کرده ولی نزدیک مقصد، گرفتار تصادف تلخی می‌شود.

به یک نمونه مهم توجه کنید:

حضرت علی علیه‌السلام که دوم شخصیت عالم هستی می‌باشد در چند مورد از رسول خدا(ص) سوال کرد: آیا در لحظه مرگ دین من سالم خواهد بود؟ و پیامبر فرمودند: بله.

آیا زمانی که شخصی مثل امیرالمؤمنین(ع) نسبت به عاقبت کار خود دغدغه دارد، ما می‌توانیم با خیال راحت فریب تحصیلات و کارهای خود را بخوریم و راه حق را برای خود تضمین شده بدانیم؟

در قرآن می‌خوانیم که حضرت یوسف در اواخر دوران پر فراز و نشیب خود که به حکومت الهی رسیده بود، باز از خدا می‌خواست که مسلم از دنیا برود و می‌گفت: «تَوَفَّنی مُسْلِماً» یعنی جان مرا زمانی بگیر که من صددرصد بنده مطیع و تسلیم تو باشم.

در قرآن می‌خوانیم بعضی از انبیاء به نسل خود سفارش می‌کردند راه مستقیم را تا لحظه آخر از دست ندهید: «فَلا تَمُوتُنَّ إِلاَّ وَ أَنْتُمْ مُسْلِمُون».

در قرآن موارد متعددی یافت می‌شود که افرادی راه مستقیم را رها کردند و بعد از ایمان، کافر شدند: «الَّذینَ آمَنُوا ثُمَّ کَفَرُوا».

بعد از خداپرستی سراغ گوساله پرستی رفتند: «ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْل».

بعد از دریافت نعمت‌های ویژه الهی سوی دنیاگرایی رفتند نظیر بلعم باعورا که اسم اعظم و علوم خاصی را از جانب خداوند دریافت کرد ولی به خاطر جاذبه‌های مادی از آنها دست برداشت و گرفتار هوس‌های زود گذر شده و در دام شیطان قرار گرفت.

قرآن بارها از شیطان، با سابقه طولانی عبادتش به عنوان موجود بد عاقبت نام برده و در مقابل از افرادی به عنوان خوش عاقبت ستایش کرده نظیر ساحرانی که با دستور فرعون برای رسوا کردن موسی اجتماع کردند و بعد از عمری انحراف در سحر و جادو، در یک لحظه به خدای موسی ایمان آورده و به سجده افتادند و تهدیدات فرعون را پوچ انگاشتند.

آری آنقدر راههای انحرافی، افکار، اعمال، وسوسه‌ها، دوستان و جاذبه‌های انحرافی هست که هر مسلمانی حداقل روزی ده مرتبه باید در نمازهای خود از خدا با جمله «اهدنا الصراط المستقیم» در فهمیدن، در عمل و در دور نگه داشتن عمل از آفات، مدد بجوید.

۱۵۴.پیوند نماز با نیازها

در قرآن می‌خوانیم که در مشـکلات از نماز کمک بگیرید «وَ اسْتَعِینُوا بِالصَّبْرِ وَ الصَّلاهْ» و در روایات برای حل مشکلات و برآورده شدن حاجات سفارش به نمازهایی شده است که از نمونه‌های برجسته آن نماز جعفر طیار است.

در حدیث می‌خوانیم هر گاه برای پیامبر اسلام(ص) و حضرت علی(ع) مشکلاتی پیش می‌آمد نماز می‌خواندند و دعا می‌کردند.

در حدیث دیگری می‌خوانیم دعای بعد از نماز مستجاب و حاجات برآورده می‌شود.

در تاریخ می‌خوانیم: هر گاه برای بوعلی‌سینا مشکلی علمی پیش می‌آمد، دو رکعت نماز می‌خواند و از خدا استمداد می‌کرد.

۱۵۵.پیوند نماز با جهاد

قرآن در سوره نساء آیه ۱۰۲ نحوه اقامه نماز در جبهه‌ها را مطرح کرده است و می‌فرمایـد: «وَ إِذا کُنْتَ فِیهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلاهَ فَلْتَقُمْ طائِفَهٌ مِنْهُمْ مَعَکَ وَ لْیَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذا سَجَدُوا فَلْیَکُونُوا مِنْ وَرائِکُمْ وَ لْتَأْتِ طائِفَهٌ أُخْری لَمْ یصَلُّوا فَلْیصَلُّوا مَعَکَ وَ لْیَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَ أَسْلِحَتَهُمْ وَدَّ الَّذِینَ کَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِکُمْ وَ أَمْتِعَتِکُمْ فَیمِیلُونَ عَلَیکُمْ مَیلَهً واحِدَهً وَ لا جُناحَ عَلَیکُمْ إِنْ کانَ بِکُمْ أَذیً مِنْ مَطَرٍ أَوْ کُنْتُمْ مَرْضی أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَکُمْ وَ خُذُوا حِذْرَکُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْکافِرِینَ عَذاباً مُهِیناً»

(ای پیـامبر!) هر گـاه (در سـفرهای جهـادی) در میـان سـپاه اسـلام بودی و برای آنان نماز برپا داشتی، پس گروهی از آنان با تو (به نماز) بایستند و سـلاحهای خود را همراه داشـته باشـند، پس چون سـجده کردند (قیام نمایند و رکعت دوّم را فرادی انجام داده پس برونـد و) پشت سـر شـما (نگهبـان) باشـند، و گروه دیگر که نمـاز نخوانده‌انـد (از رکعت دوّم) بـا تو نمـاز بخواننـد و وسایل دفاع و سلاحهای خود را با خود داشـته باشند، کافران دوست دارند که شما از سلاح و ساز و برگ خود غافل شوید تا یکباره بر شما حمله آورنـد، و اگر از بـاران رنجی به شـما رسـید یا بیمار و مجروح بودیـد، گناهی بر شـما نیست که سـلاحهایتان را بر زمین بگذاریـد و (فقط) وسایل دفاع با خود داشته باشید. همانا خداوند برای کافران عذابی خوارکننده فراهم کرده است.

در سال ششم هجری، پیامبر صلی‌الله علیه و آله و سلم با گروهی به سوی مکّه عزیمت کردند. در منطقه‌ی حدیبیه، با خالد بن ولید و دویست نفر همراه او مـواجه شدنـد که برای جلوگیری از ورود آن حضـرت، سـنگر گرفته بودنـد. پس از اذان بلال و برپـایی نمـاز جماعت، خالـد بن ولیـد فرصت را مناسب دیـد که هنگام نماز عصـر یکباره حمله کنـد که در این هنگام آیه مـذکور نازل شد و از توطئه دشمنان خبر داد.

خالد پس از دیدن این معجزه، مسلمان شد. در این نماز، گروه اوّل پس از پایان رکعت اوّل، برخاسته بقیه نماز را خود تمام می‌کنند و امام جماعت صبر می‌کند تا گروه دیگر به رکعت دوّم برسند و با سلاح، به نماز جماعت بپیوندند.

این آیه بیانگر این مطلب است که:

نماز، حتّی در صحنه جنگ نیز تعطیل نمی‌شود و رزمنده نمی‌تواند بی‌نماز باشد.

در اهمیت نماز جماعت همین بس که در جبهه جنگ با دشمن، حتّی با یک رکعت هم برپا می‌شود.

در هنگام پیش آمدن دو وظیفه (جهاد و نماز)، نباید یکی فدای دیگری شود.

در همه حال، هشیاری لازم است و حتّی نماز هم نباید مسلمانان را از خطر دشمن غافل کند.

رهبر، محور وحدت و عبادت است.

در تاریخ می‌خوانیم: که حضـرت علی علیه‌السـلام در جنگ صفین گاهی به آسمان نگاه می‌کرد، پرسیدند: دلیل نگاه شما چیست؟ فرمود: مراعـات وقت نمـاز می‌کنم. گفتنـد: الآن در گرما گرم جنگ هستیم. فرمود: نبایـد از نماز غافل شویم. نمونه دیگرش را نماز امام حسین علیه‌السلام در ظهر عاشورا مشاهده می‌کنیم که برای دو رکعت نماز سی تیر به سوی حضرت رها شد. نماز اول وقت آن هم با جماعت در برابر دشمن، نمازی که به قیمت شهید شدن و مجروح شدن برخی از یاران حضرت انجامید.

۱۵۶.پیوند نماز با حج

طواف از ارکان حج است و برای هر طوافی دو رکعت نماز الزامی است.
در حدیث می‌خوانیم شخصی به علت محرومیت از حج ناراحت بود که حضرت (ع) به او فرمودند به نماز جمعه برو که آن حج مساکین است: «عَلَیکَ بِالْجُمُعَةِ فَإِنَّهَا حَجُّ الْمَسَاکِین»

۱۵۷.پیوند نماز با هجرت

حضرت ابراهیم دلیل هجرت خودش را به مکه، انجام مراسم حج یا عمره ندانست، بلکه فرمود: من با زن و بچه به این منطقه هجرت می‌کنم برای اقامه نماز: «رَبَّنا إِنِّی أَسْکَنْتُ مِنْ ذُرِّیتی بِوادٍ غَیرِ ذی زَرْعٍ عِنْدَ بَیتِکَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنا لِیقیمُوا الصَّلاةَ»

۱۵۸.پیوند نماز با وقف

تمام مساجد و مکان‌های عبادی در طول تاریخ، تحت عنوان وقف عام ساخته شده و برای تعمیر و عمران آنها نیز، موقوفات بسیاری از سوی مردم نیکوکار قرار داده شده است. اصولاً مسجد وقف است و از ملک مردم خارج شده است.

۱۵۹.پیوند نماز با مبارزه

مشرکین به حضرت شعیب(ع) می‌گفتند:ای شعیب، آیا نمازت به تو امر می‌کند که در مقابل مراسم سنتی ما بایستی و نگذاری ما راه نیاکان خود را برویم: «قالُوا یا شُعَیبُ أَ صَلاتُکَ تَأْمُرُکَ أَنْ نَتْرُکَ ما یعْبُدُ آباؤُنا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فی أَمْوالِنا ما نَشؤُا».
از این آیه معلوم می‌شود نماز واقعی، انسان را شخصی با صلابت، مقاوم، مبارز و مصلح می‌سازد که حتی مخالفین می‌گویند: این قدرتِ نماز است که انبیاء را این گونه مخالف شرک قرار داده است.

۱۶۰.پیوند نماز با شناخت خدا

در نماز با صفات خداوند نیز آشنا می‌شویم، نظیر؛ مالکیت، رحمانیت، ربوبیت، عظمت، معبودیت، الوهیت، هدایت، وحدانیت و صمدیت او.

۱۶۱.پیوند نماز با انبیاء، صدیقین، شهدا و صالحین

نمازگزار در نماز از خدا می‌خواهد به راه کسانی هدایت شود که خداوند به آنها نعمت ویژه داده است «صِراطَ الَّذینَ أَنْعَمْتَ عَلَیهِم» که این افراد در دیگر آیات قرآن کریم انبیا، صدیقین، شهدا و صالحان معرفی شده اند: «وَ مَنْ یطِعِ اللَّهَ وَ الرَّسُولَ فَأُولئِکَ مَعَ الَّذینَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَیهِمْ مِنَ النَّبِیینَ وَ الصِّدِّیقینَ وَ الشُّهَداءِ وَ الصَّالِحینَ».
گویا غیر از انبیا و شهدا و صدّیقان و صالحان، دیگران بیراهه می‌روند و راه مستقیم، منحصراً راه یکی از این چهار گروه است. در روایات، بهترین نمونه‌ی صدّیقان، امامان معصوم علیهم السلام و حضرت صدیقه زهرا سلام الله علیها معرّفی شده است. مراد از «شهدا» هم، یا کشتگان میدان جهادند یا گواهان اعمال در قیامت.

۱۶۲.پیوند نماز با پیامبر اسلام(ص)

قرآن می‌فرماید: «وَ أَقیمُوا الصَّلاهَ وَ آتُوا الزَّکاهَ وَ أَطیعُوا الرَّسُول» یعنی نماز و زکات باید در کنار ولایت پذیری و در سایه اطاعت از رهبر آسمانی باشد و به عبارت دیگر عبادت باید در کنار سیاستِ صحیح باشد.

همچنین در نماز با جمله «السَّلَامُ عَلَیکَ أَیهَا النَّبِی وَ رَحْمَهُ اللَّهِ وَ بَرَکَاتُهُ» نسبت به شخص پیامبر اسلام اظهار عشق و ادب می کنیم. همانگونه که در اذان و اقامه و تشهد به رسالت حضرت گواهی می‌دهیم و این وعده خداوند به پیامبر است که می‌فرماید: «وَ رَفَعْنا لَکَ ذِکْرَک» نام تو را بلند مرتبه قرار می‌دهیم و خداوند تجلیل و تکریم پیامبر را در آیه ۱۵۷ سوره اعراف نشانه فلاح و رستگاری قطعی مؤمنان دانسته و با کلمه «هُمُ الْمُفْلِحُون» از آنان یاد کرده است.

۱۶۳.پیوند نماز با اهل بیت(ع)

ما ماموریم که در تشهد نماز نسبت به اهل بیت پیامبر سلام و درود بفرستیم و علاقه خود را در قالب صلوات بر ایشان ابراز می کنیم: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّد»

این صلوات بر اهل بیت پیامبر، در تشهد اهل سنت نیز وجود دارد و امام شافعی در اشعار خود می گوید:ای اهل بیت پیامبر، در ارزش شما همین بس که اطاعت شما واجب و هر کس در نماز بر شما صلوات نفرست، نمازش باطل است:

یا آل بیت رسول اللّه حبّکم فرض من اللّه فی القرآن أنزله

یکفیکم من عظیم المجد أنّکم من لم یصلّ علیکم لا صلاهٔ له»

در پایان هر نماز تسبیحات فاطمه زهرا سلام‌الله علیها بهترین تعقیب شمرده شده و پاداش هزار رکعت نماز دارد. در حدیث می‌خوانیم: که امام رضا علیه‌السلام بعد از نماز خود به هریک از ائمه معصومین سلام می کردند.

۱۶۴.پیوند نماز با قرآن

در مواردی نماز و قرآن در کنار یکدیگر ذکر شده‌اند مثلاً در قرآن می‌خوانیم: «الَّذینَ یتْلُونَ کِتابَ اللَّهِ وَ أَقامُوا الصَّلاهٔ» و در جای دیگر می‌خوانیم: «الَّذینَ یمَسِّکُونَ بِالْکِتابِ وَ أَقامُوا الصَّلاهٔ».

امام رضا علیه‌السلام فرمودند: در نماز قرائت سوره حمد واجب شد تا قرآن مطرح شود و مهجور نشود. به این ترتیب کسانی که نماز می‌خوانند در هر شبانه روز حداقل ۲ سوره از قرآن را بارها می‌خوانند.

در آیات قرآن نیز بحث نماز، عبادت، رکوع، سجود، قنوت و تسبیح به چشم می‌خورد. بنابراین هم قرآن ما را به نماز سوق می‌دهد و هم نماز ما را به سمت قرآن سوق می‌دهد، همان گونه که ریشه درخت، مواد غذایی را به شاخه تحویل می‌دهد و شاخه نیز انرژی دریافت شده از نور را به ریشه می‌رساند.

۱۶۵.پیوند نماز با سایرعبادات

در حدیث می‌خوانیم اگر نماز قبول شود، سایر عبادات نیز قبول می‌شود و اگر نماز قبول نشود، دیگر عبادات نیز قبول نمی‌شود.

آری پیوند پذیرش عبادات دیگر به قبولی نماز، نقش کلیدی آن را نشان می‌دهد مثل آنکه اگر پلیس، از شما گواهینامه رانندگی بخواهد، شما هر مدرک و کارت شناسایی معتبر دیگری هم ارائه دهید، پذیرفته نمی‌شود. مجوّز رانندگی، داشتن گواهینامه است و بدون آن تمام مدارک بی اثر خواهد بود. در قیامت نیز مجوّز عبور از صراط، اقامه نماز است.

۱۶۶.پیوند نماز با ادیان آسمانی

در قرآن می‌خوانیم که اقامه نماز همراه با ایمان به تمام کتب آسمانی قبل مطرح شده است: « وَ الْمُؤْمِنُونَ یؤْمِنُونَ بِما أُنْزِلَ إِلَیکَ ما أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِکَ وَ الْمُقیمینَ الصَّلاهَ». همانگونه که فرمان در نماز کتب آسمانی دیگر نیز مطرح شده است.

در قرآن می‌خوانیم: «أَقیمُوا الصَّلاهَ وَ اتَّقُوه» یعنی نماز را به پا دارید و خود را از مخالفت با اوامر الهی حفظ کنید. همچنین در جای دیگر می‌خوانیم شرط قبولی هر کار خوبی آن است که افراد با تقوا آن را انجام دهند که این مطلب نشان می‌دهد، هر کاری، از هر کسی قبول نمی‌شود، همان گونه که ما آب را با در ظرف تمیز می‌خوریم و نه با هر ظرفی، اگر شربتی را در ظرف کثیف بریزند، هیچ کس مصرف نمی‌کند. آری شرط قبولی اعمال نیز تقواست که ظرف درونی انسان را پاک می‌کند. «إِنَّما یتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقین»

۱۶۷.پیوند نماز با امر به معروف و نهی از منکر

قرآن کریم می‌فرماید: «یأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَ ینْهَوْنَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ یقیمُونَ الصَّلاهَ» و در آیه دیگر می‌خوانیم: «الَّذینَ إِنْ مَکَّنَّاهُمْ فِی الْأَرْضِ أَقامُوا الصَّلاهَ» یعنی صالحین همین که حکومت را در دست گرفتند، اقامه نماز و زکات و امر به معروف و نهی از منکر را با هم انجام می‌دهند.

در اذان با کلمه «حَی عَلَی الصَّلَاهْ» مردم را به بزرگترین معروفها که نماز است دعوت می‌کنیم در عین حال که نماز خود نهی از منکر است: «إِنَّ الصَّلاهَ تَنْهی عَنِ الْفَحْشاءِ وَ الْمُنْکَرِ».

البته معنای آیه این نیست که نمازگزار دیگر قادر به انجام فحشا و منکر نیست، بلکه معنای آیه این است که نماز به انسان خلافکار نهیب می‌زند که اثر آن یا ترک خلاف است و یا توبه و استغفار. نظیر اینکه می‌گوییم لباس سفید انسان را از آلودگی حفظ می‌کند به این معنا که هرگاه خواست به سمت آلودگی برود، لباس سفیدش به او نهیب می‌زند و یا در صورت آلوده شدن به او نهیب می‌زند که هرچه سریعتر آن را تمیز کند.

۱۶۸.پیوند نماز با توبه

در قرآن می‌خوانیم: «فَإِنْ تابُوا وَ أَقامُوا الصَّلاهَ وَ آتَوُا الزَّکاهَ فَإِخْوانُکُمْ فِی الدِّین» یعنی یکی از شروط قبولی توبه، اقامه نماز است. آری کسی که تارک نماز بوده اگر توبه کرد باید نمازهای متروکه خود را قضا کند.

اصولاً در قرآن هر جا کلمه «تابُوا» آمده در کنارش یک دستور دیگر نیز هست نظیر؛ توبه و نماز، توبه و اصلاح «تابُوا وَ أَصْلَحُوا» ، توبه و ایمان «وَ الَّذینَ عَمِلُوا السَّیئاتِ ثُمَّ تابُوا مِنْ بَعْدِها وَ آمَنُوا» ، توبه و تبعیت از پیامبر(ص) «فَاغْفِرْ لِلَّذینَ تابُوا وَ اتَّبَعُوا سَبیلَک».

۱۶۹.پیوند نماز با انابه

قرآن می‌فرماید: «مُنیبینَ إِلَیهِ وَ اتَّقُوهُ وَ أَقیمُوا الصَّلاهَ» یعنی خداوند انابه و تضرع به سوی خود و تقوا و اقامه نماز را با هم دیده است که نشان می‌دهد وجود هر یک بدون دیگری کارساز نیست.

با کمال تأسف افرادی در جلسات مناجات، توسل و دعا شرکت می‌کنند و جلسات هفتگی و ماهیانه در این امور دارند ولی حضورشان در نماز جمعه یا جماعت کمرنگ یا بی رنگ است. از سوی دیگر افرادی به نماز می‌ایستند ولی دامن خود را از گناهان حفظ نمی‌کنند، در حالی که قرآن، نماز و تقوا و انابه را در کنار هم قرار داده است.

۱۷۰.پیوند نماز با کارهای خیر

قرآن می‌فرمایـد: «وَ أَوْحَینـا إِلَیهِمْ فِعْلَ الْخَیراتِ وَ إِقامَ الصَّلاهٔ» یعنی ما به انبیاء وحی کردیم کارهای خیر انجام دهنـد و نماز را اقامه کنند. در این آیه تمام کارهای خیر در یک کفه ترازو و اقامه نماز در کفه دیگر ترازو قرار گرفته است که نشان از همسنگی این دو دارد.

۱۷۱.پیوند نماز با فرشتگان

قرآن می‌فرماید: حضـرت زکریا آن گاه که در محراب نماز ایسـتاده بود، بشارت فرزند را از فرشتگان دریافت کرد: «فَنادَتْهُ الْمَلائِکَهُٔ وَ هُوَ قائِمٌ یصَلِّی فِی الْمِحْرابِ أَنَّ اللَّهَ یبَشِّرُکَ بِیحْیی»

۱۷۲.پیوند نماز با تجدید عهد

در هر نماز، انسان بنـدگی خود را نسـبت به خداوند با زبان و عمل اعلام می‌کند. این تجدید میثاق به طور فردی و اجتماعی، گاهی بلند و گاهی آهسته، ایستاده و خمیده و نشسته، شبانه و روزانه و به طور دائم در نماز صورت می‌گیرد.

۱۷۳.پیوند نماز با وصیت

در بعضی روایات می‌خوانیم که نماز، هم اوّلین سفارش انبیا بوده و هم آخرین وصیت اولیا.

در تاریخ زندگی امام صادق(ع) آمده است که حضـرت در آخرین لحظه‌های عمر مبارک خود چشم باز کرده و خواسـتند که تمام بستگان جمع شوند و سـپس فرمودند: شـفاعت ما شامل کسانی که نسبت به نماز سهل‌انگاری کنند نخواهد شد: «لَا ینَالُ شَفَاعَتَنَا مَنِ اسْتَخَفَّ بِالصَّلَاهٔ».

۱۷۴.پیوند نماز با ایمان

نماز یعنی ایمان. بعد از حدود ۱۵ سال که مسـلمانان به سوی بیت‌المقـدّس نماز می‌خواندند، وقتی به دلائلی قبله به سوی کعبه تغییر کرد، سؤالی برای مسـلمانان پیش آمـد کـه نمازهـای قبلی مـا چه حکمی دارد؟ این مسـئله را از پیـامبر پرسـیدند. آیه نـازل شـد که نمازهای قبلی شما صحیح است و خداوند پاداش نمازهای شما را ضایع نمی‌کند.

لکن آیه‌ای که نازل شـد این بود: «وَ ما کانَ اللَّهُ لِیضِیعَ إیمانَکُم» خداونـد ایمان شـما را ضایع نمی‌کنـد. یعنی به جای اینکه بگویـد: نمازهایتـان از بین نرفته و صـحیح است، می‌فرمایـد: ایمانتـان ضـایع نشـده، که این تعبیر نشان دهنـده آن است که نماز یعنی ایمان و ترک نماز یعنی ترک ایمان.

۱۷۵.پیوند نماز با تعمیق دین

بر خلاـف تصوّر بعضـی که نمـاز را تکراری می‌داننـد، نمـاز نردبـان ترقی است که هر چه بیشـتر بـا حضور قلب خوانـده شود بالاـتر می‌روی، گرچه در ظاهر رکوع و سجودها تکرار می‌شود ولی در حقیقت همانند پلّه‌های نردبانی است که موجب بالا رفتن معرفت و ایمان انسان می‌شود.

به تعبیر دیگر این اعمـال به ظـاهر تکراری، هماننـد کلنگی است که برای حفر چاه می‌زننـد، کلنگ زدن در ظاهر تکراری است، امّا در واقع هر کلنگی که می‌زنید به عمق بیشتری می‌روید و یک قدم به آب نزدیک‌تر می‌شوید. به هر حال، ظاهر نماز تکراری است،

امّا در واقع عمق بخشیدن به بندگی است.

۱۷۶.پیوند نماز با تغذیه

از شرایط تربیت و تزکیه و خودسازی، بهره گرفتن از غذای حلال است. اگر شکم انسان از غذای حرام پر شود، نصیحت و کلام امام معصوم علیه‌السلام نیز کارساز نیست.

امام حسین علیه السلام در روز عاشورا چند بار مردم را نصیحت کردند و در آخر فرمودند: شکم شما از حرام پر شده است «فَقَدْ مُلِئَتْ بُطُونُکُمْ مِنَ الْحَرَام» که سخنان مرا نمی‌شنوید.

امروز متخصصین تعلیم و تربیت شرق و غرب، از نقش تغذیه در تربیت غافل‌اند و این از امتیازات اسلام است که تغذیه حلال را بستری برای خود سازی و تربیت قرار داده است.

در روایات می‌خوانیم: کسی که شراب بنوشد تا مدّتی نماز او گرچه واجب است و انجامش رفع تکلیف می‌کند، ولی قبول نمی‌شود. همچنین در روایات نماز شب، رمز سلامتی بدن و روشنایی قبر دانسته شده است.

۱۷۷.پیوند نماز با قلب

اصل نماز توجه قلبی است و از نماز آن مقداری قبول می‌شود که در آن توجه قلبی باشد. شروع نماز با قلب و نیت است بعد با زبان بعد با حرکات بدن. نماز بدون حضور قلب نظیر میوه‌های تزیینی و پلاستیکی است. حضور قلب نظیر نخ اسکناسی است که اگر نباشد، اسکناس قابل قبول نیست. جالب آنکه هریک از واجبات و مستحبات نماز در موقعیت خاصی است مانند قرائت در حال قیام، ذکر در حال رکوع و سجده ولی آنچه در تمام نماز شرط است. نیت و حضور قلب است.

۱۷۸.پیوند نماز با دل شب

اسلام برای زمانهایی که همه خوابند ولی دل‌های مردان خدا بیدار است، نماز شب را قرار داده و برای شرکت بیشتر مردم همه نوع تسهیلات را در آن نهاده است مانند: ایستاده یا نشسته خواندن، بلند یا آهسته خواندن، با سوره یا بدون سوره خواندن، و اگر وقت کم بود به رکعات آخر نماز شب (شفع و وتر) قناعت کردن.

خداوند در سوره اسراء آیه ۷۹ می‌فرماید «وَ مِنَ اللَّیلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نافِلَهً لَکَ عَسی أنْ یبْعَثَکَ رَبُّکَ مَقاماً مَحْمُوداً» و پاسی از شب را بیدار باش و تهجّد و عبادت کن و این وظیفه‌ای افزون برای توست، باشد که پروردگارت تو را به مقامی محمود و پسندیده برانگیزد.

«هجود»، به معنای خوابیدن است و «تهَجُّدْ»، به معنای برطرف کردن خواب با عبادت می‌باشد. نماز شب از نمازهای بسیار با فضیلت است و در سوره‌های مزّمل و مدّثر نیز بیان شده است: «قُمِ اللَّیلَ إِلَّا قَلِیلًا». در روایات بیش از ۳۰ فضیلت برای نماز شب برشمرده شده است که به برخی ازآنها اشاره می‌شود:

تمام انبیا نمازشب داشتند.

نماز شب، رمز سلامتی بدن و روشنایی قبر است.

نماز شب، در اخلاق، رزق، برطرف شدن اندوه، ادای دین و نور چشم مؤثّر است.

نماز شب، گناه روز را محو می‌کند و نور قیامت است.

امام صادق (علیه السلام) می‌فرماید: پاداش نماز شب آن قدر زیاد است که خداوند می‌فرماید: «فَلا تَعْلَمُ نَفْسٌ ما أُخْفِی لَهُمْ مِنْ قُرَّهِ

أَعْیُنٍ جَزاءً بِما کانُوا یعْمَلُونَ» یعنی هیچ کس پاداشی را که برای آنان در نظر گرفته شده نمی‌داند.
امام صادق (علیه السلام) می‌فرماید: شرف مؤمن، نماز شب است و عزّتش، اذیت نکردن مردم.
ابوذر کنار کعبه مردم را نصیحت می کرد که برای وحشت و تنهایی قبر، در دل شب دو رکعت نماز بخوانید.
درمانده کسی است که دیگران را از نماز شب محروم باشد.
بهترین شما کسی است که اطعام کرده و آشکارا سلام کند و هنگامی که مردم در خوابند، نماز بخواند.
سه چیز بر پیامبر اکرم صلی اللّه علیه و آله واجب بود و بر دیگران مستحبّ: نماز شب، مسواک و سحرخیزی. آری جایگاه رهبری، مستلزم تکالیف سنگین‌تری است.

۱۷۹.پیوند نماز با ورزش

گر چه رکوع و سجود برای قرب به خدا و بندگی اوست، اما در این اعمال نوعی ورزش بدنی نیز نهفته است. نظیر فردی که با دست لباس می‌شوید و هدفش تمیزی لباس است، اما در این کار نوعی ورزش، نیز نهفته است. عبادات اسلام همراه با نوعی حرکت است و با سلامتی رابطه دارد، در حج و جهاد وصله رحم و عیادت و زیارت حرکت است و در روزه نیز به مسائل سلامتی توجه شده تا آنجا که فرمودند «صُومُوا تَصِحُّوا»

۱۸۰.پیوند نماز با تواضع

یکی از برکات نماز جماعت آن است که گاهی افرادِ بزرگ سال به جوانها اقتدا می کنند که در این اقتدا نوعی تواضع است. آری همینکه همه مردم با هر مقام و موقعیتی که دارند در کنار هم و هماهنگ با هم بدون هیچگونه تشریفات قرار می گیرند روحیه تواضع و فروتنی شکوفا می‌شود.

۱۸۱.پیوند نماز با خشوع

قرآن کریم می‌فرماید: قطعاً مومنانی رستگارند که در نمازشان خشوع داشته باشند.
از پیامبر اکرم(ص) سوال کردند خشوع در نماز چیست؟ حضرت در پاسخ فرمود: با تمام قلب، توجه به خدا.
نماز برای رسول اللّه (صلی اللّه علیه و آله) و امثال او نور چشم است و لکن برای بعضی‌ها که خشوع ندارند، بار سنگین است.
خشوع، مربوط به قلب و روح و خضوع، مربوط به اعضای بدن است. نمازِ با توجّه، انسان را به یاد قدرت بی‌نهایت خدا می‌اندازد و غیر او را هر چه باشد کوچک جلوه می‌دهد. مِهر او را در دل زیاد می کند، روحیه‌ی توکّل را تقویت می کند و انسان را از وابستگی‌های مادّی می‌رهاند.
در حدیث می‌خوانیم که حضرت مردی را دید که در نماز با ریش خود بازی می کند. فرمودند: اگر قلب او خاشع بود این کار را نمی کرد و در ادامه فرمودند: خشوع، زینت نماز است و کسی که خشوع ندارد، نماز کاملی ندارد.
همسر پیامبر می گوید: پیامبر با ما گفتگو می کرد و همینکه وقت نماز می‌رسید، گویا ما را نمی‌شناخت. حضرت علی هنگام نماز رنگ صورتش تغییر می‌کرد و می‌لرزید و می‌فرمود: وقت اداء امانتی فرا رسیده است که خداوند بر آسمانها و زمین عرضه داشت و آنها نپذیرفتند اما انسان پذیرفت.
خشوع فاطمه زهرا(س) در نماز به گونه‌ای بود که نوری از محرابش به آسمان می‌درخشید و خداوند با آن نور بر فرشتگانش مباهات می کرد و می‌فرمود شما را گواه می گیرم که شیعیان او را از آتش ایمن کرده ام.

امام صادق(ع) فرمودند: نشانه خشوع در چشم، فرو بستن آن است. طبرسی در تفسیر خود می گوید: منظور، به چپ و راست توجه نکردن است.

سایر ائمه اطهار(ع) نیز اینگونه بوده‌اند، چنانکه در رابطه با امام حسن مجتبی(ع) داریم که رنگ صورتش تغییر می کرد (تغیر لونه) و در رابطه با امام کاظم(ع) داریم که رنگ صورتش زرد می‌شد: (اصفر وجهه) و راجع به امام باقر و امام صادق(ع) داریم که (تغیرت الوانهما).

۱۸۲.پیوند نماز با تمرکز

اسلام برای اقامه نماز سفارشاتی دارد تا انسان در نماز حضور قلب داشته باشد و از چیزهایی که مانع تمرکز فکر است نهی کرده که به چند نمونه اشاره می‌شود:

۱- روبروی درب باز نماز نخوانید.

۲ - روبروی آتش، وسط راه و در حال نگاه داشتن بول و غائط نماز نخوانید.

۳- در حدیث می‌خوانیم: هنگام نماز در مقابل پیامبر اسلام(ص) پرده‌ای آویخته بودند که در آن طرح‌های نقاشی شده بود. حضرت فرمودند: پرده را بردارید تا هنگام نماز، تمرکز و حضور قلب من از بین نرود.

با توجه به این حدیث باید محراب‌های مساجد دور از هرگونه تصویر و نقاشی باشد و ما نباید به اسم هنر و یا تقلید از دیگران، جلوی نمازگزاران صحنه‌های تمرکززا طراحی کنیم.

۴- نماز در حمام، آشپزخانه نیز کراهت دارد.

۱۸۳.پیوند نماز با خوداتکائی

در نماز باید روی پای خود بایستیم و نباید به دیگران یا دیوار یا ستون مسجد تکیه کنیم. همچنین در وضو گرفتن نباید کسی ما را در وضو گرفتن کمک کند. این مطلب تأکیدی دیگر بر خوداتکائی و استقلال و روی پای خود ایستادن است.

۱۸۴.پیوند نماز با سحرخیزی

قرآن کریم، دریافت مقام محمود را وابسته به سحرخیزی و تهجد می‌داند و با این که به صبح و فجر و پیش از ظهر و عصر یک بار سوگند خورده ولی به سحر سه بار سوگند خورده تا به ما هشدار دهد بهترین وقت‌ها سحر است.

در ورایات می‌خوانیم: پیشوایان معصوم از فرصت سحر و بین الطلوعین برای نیایش بهره‌ها گرفته‌اند. با کمال تأسف امروزه در جوامع بشری دیر خوابیدن تبدیل به یک عادت شده و متأسفانه اکثر مردم از لذت سحرخیزی (جز ماه مبارک رمضان) محروم‌اند، در حالی که در روایات می‌خوانیم: محروم واقعی کسی است که از سحرخیزی و نماز شب محروم باشد.

قرآن برای بعضی کارها پاداش دو برابر و برای بعضی امور پاداش چند برابر یا ده برابر و برای بعضی از انفاق‌ها و کمک‌رسانی‌های خالصانه پاداش هفتصد برابر و بیشتر بیان داشته اما برای کسانی که سحرخیزند و پهلوی خود را از رختخواب جدا کرده و به مناجات می‌ایستند، پاداشی را ذخیره کرده که هیچ انسانی مقدار آن را نمی‌داند: «فَلا تَعْلَمُ نَفْسٌ ما أُخْفِی لَهُمْ مِنْ قُرَّهِٔ أَعْینٍ جَزاءً»

۱۸۵.پیوند نماز با مراقبت

قرآن در مورد نماز، عبادات «حافِظُوا عَلَی الصَّلَواتِ» و «عَلی صَلَواتِهِمْ یحافِظُون» را به کار برده است که از این تعبیرات استفاده می‌شود، نماز به مراقبت و محافظت نیاز دارد و نماز همچون یک گوهر گران بها و ظریف می‌باشد که اگر محافظت نشود، ضایع

شده و از دست می‌رود.

امام زین العابـدین(ع) در سـحرهای ماه مبارک رمضان در دعایی که به ابوحمزه ثمالی یاد دادنـد، می‌فرمایند: خدایا چرا هر وقت به نماز می‌ایستم رخوت و کسالت بر من عارض می‌شود؟ چه شده که این گونه شده ام؟

آن حضرت عواملی برای این حالت بیان می کنند و از جمله می‌فرمایند: شاید این سنگینی در عبادت؛

به خاطر آن باشد که حرف‌های یاوه گفته یا شنیده ام،

شاید به خاطر آن باشد که از مجالس دانشمندان دوری کرده ام،

شاید به خاطر آن باشد که صداقت در کلام من نیست،

شاید به خاطر آن باشد که آن قدر گناه کرده‌ام که لیاقت گفتگو با تو را از دست داده ام،

و بـا این کلمات آفتهایی را بیان می‌کننـد که هر یک از آنان می‌توانـد لـذت عبادت را از انسان بگیرد و رخوت و سـنگینی به انسان بدهد.

۱۸۶.پیوند نماز با حفظ انسان

به گفته قرآن کریم، هم انسان باید نماز را حفظ کند و بر پای دارد «وَ الَّذینَ هُمْ عَلی صَِلاتِهِمْ یحافِظُون» و «حافِظُوا عَلَی الصَّلَواتِ وَ الصَّلاهِٔ الْوُسْطی» و هم نماز انسان را حفظ می کند: «الصَّلاهَٔ تَنْهی عَنِ الْفَحْشاءِ وَ الْمُنْکَر».

همچنین قرآن می‌فرماید: هنگامی که در جبهه و در مقابل دشـمن نماز می گذارید، اسلحه خود را به همراه داشته باشید و لحظه‌ای از اسلحه خود جدا نشوید تا جان شما حفظ شود: «وَ إِذا کُنْتَ فیهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلاهَٔ فَلْتَقُمْ طائِفَهٌٔ مِنْهُمْ مَعَکَ وَ لْیأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُم».

به راستی قرآن چه گونه کتابی است که اینچنین مومنین را هوشیار و جامع نگر تربیت می کند؛

هم به اصل نماز توجه دارد، هم به جماعت، هم به حفظ جان رزمندگان، هم توجه به نماز اول وقت.

۱۸۷.پیوند نماز با مقام انسان

در حـدیث می‌خوانیم که هر کس می‌خواهـد بدانـد مقـام و ارزش او نزد خداونـد چگونه است، ببینـد که خداونـد نزد او چه مقامی دارد. اگر نماز در نزد تو بزرگ و محترم بود، تو نیز نزد خداوند احترام داری و اگر نسبت به انجام فرمان او بی‌تفاوت بودی، مقام و ارزشی نزد او نداری و همچنین اگر نماز ترا از فساد و فحشا بازداشت، نشانه تأثیر و قبولی نماز است.

قرآن می‌فرمایـد: «وَ اسْتَعینُوا بِالصَّبْرِ وَ الصَّلاهِٔ وَ إِنَّها لَکَبیرَهٌٔ إِلاَّ عَلَی الْخاشِعین» نماز بار سـنگینی است مگر برای افراد خاشع. بنابراین هرگـاه احسـاس کردیم نماز برای ما سـنگین است بایـد بفهمیم روح خشوع نسبت به پروردگارمان نـداریم و رفتن خشوع زمینه بی تفاوتی و کبر است.

درباره مرکز

بسم الله الرحمن الرحیم

جاهِدُوا بِأَمْوالِکُمْ وَ أَنْفُسِکُمْ فی سَبیلِ اللَّهِ ذلِکُمْ خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خـدا جهاد نماییـد؛ این برای شـما بهتر است اگر بدانید حضـرت رضا (علیه السّلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشـهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلبیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف :دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السّلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :

الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه

ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و...

د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز)طراحی سیستم های حسابداری ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و...

ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت : ۲۳۷۳ شناسه ملی : ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج – به سندش، از امام حسین علیه السلام –: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می‌گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی‌گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات رایانه ای

WWW